

Dvisavaitinis Iliustruotas Jaunimo Laikraštis. Lietuvos Vyčių Organizacijos Organas

Tomas VI

Sausio-January 15 d., 1924

442

No. 1 (147)

1924 Metus Pradedant.

MTSKIRAS žmogus, ar visa kuopa žmonių, visuomet pasekmingiau darbuojasi ir daugiau apčiuopiamų rezultatų sulaukia, kai dirba sulig išdirbto, apgalvoto plano. Kai dirbam be plano, tai dažnai visas darbas nueina niekais. Tad mes, pradėdami naujų metų darbuotę, susidarykime jos planą, kad viską darytume apgalvoję, išanksto numatydami pasekmes.

Tiesa, mūsų organizacijai darbuotės planą išdirba ir užrėžia metinis Seimas. Jis yra vyriausias visų nudirbtų darbų akceptuotojas (priėmėjas) ir būsimų darbų nustatytojas. Čia ir prisistatysime rimtesnius darbus ir uždavinius, kuriuos Seimas išskėlė ir programon įrašė.

“Vyčio” klausimas. Iki šiol organizacijos ūpą puldė ir slopino dvasią neišleidimas laiku organo “Vyčio”. Ne visi nariai žinojo padėtį, del kurios organas “Vytis” buvo leidžiamas neregulieriai. Daugelis del tos priežasties net ėmė murmėti ir atšalo nuo organizacijos. Su naujais metais ši padėtis bus kitokia. Spaustuvės morgičiai, kurių išpirkimui teko atiduoti visas pajamas, iš 10 tūkstančių dolerių, jau supliuško-sumažėjo iki vieno tūkstančio dolerių. Dabar Centro Valdybos visa domė krypta organo “Vyčio” pušėn. Nuo naujų metų pradžios jis bus leidžiamas du kartu į mėnesį prisilaikant punktualumo datų žvilgsniu. Centro Valdyba giliai įsitikinusi, kad kuopos ir visi nariai jai padės pastatyti tinkamą vagon ir organo klausimą, kaip padėjo spaustuvės reikale. Yra daug priemonių “Vyčiui” remti: renkant prenumeratas iš pašalinių asmenų, prenumeruojant “Vytį” savo giminėms

Lietuvoj ir kitus prikalbinant tą daryti; remti spaudos darbais, pagarsinimais ir tt. Jei kiekvienas Vytis-tė šiuo žvilgsniu šiek tiek prisidės, tai viskas klosis kopuikiausia. Organe “Vyty” atspindi mūsų organizacijos idealai, troškimai ir darbai. “Vytis” yra visų Vyčių, išsisklaidžiusių po plačią Ameriką, dvasios ir darbų jungė, skatintoju ir nurodytoju, kaip čia ir kitur darbuojasi ir kaip reik darbuotis. Jis nuneša žinias ir gandus apie mus ir mūsų darbuotę į senąją tėvynę — Lietuvą. Ten noriai apie tai skaito inteligentai, jaunimas — moksleiviai, studentai, kareiviai liuosu nuo užsiėmimų laiku. “Vytis” Lietuvoj mėgiamas, delto, kad jis įdomus, turiningas, delto, kad Lietuvos žmonėms įdomu sekti, kaip kruta, ką veikia jų užjūrio broliai.

Organizacijos ūgdymas. Jau sakėm, kas iki šiol slopino organizacijos ūpą ir dvasią. Kai ūpas ir dvasia yra suslėgta, negal būti kalbos apie organizacijos augimą, plėtimąsi. Nežiūrint visų susidėjusių blógenybių del nereguleraus organo leidimo, vis tik pastaruoju laiku Vyčiuose pasireiškia naujų gyvybės ženklų ir pastangų. Chicagos Vyčiai užsibrėžė pastatyti Apskričio chorą į tas aukštumas, kokiose jis buvo pirm keturių metų. Gaivinamas apskričio dramos skyrius, nes rimtesnių vaidinimų žmones smarkiai pasiilgo. Pats repertuaras jau pralobo keliais naujais kūriniais, kurie dideliu pasisekimu statomi Lietuvoj. Iš Brooklyno gauname žinių, kad ten apsistojus kun. N. Pakalniui ir kitiems vadams prisidedant, Vyčių judėjimas įgauna naujos išvaizdos. Detroit'o, Cleveland'o, Springfield'o kuopos po senovei vadovauja vietos lietuvių gy-

venime. Kalbant apie organizacijos ūgdymą, didžiausios domės teks kreipti į apsnūdusių kuopų gaivinimą ir organizavimą naujų. Tuo privalo užsiimti ne vien Centro žmonės, bet visi, kas tik sugeba ir nori. Tai reiktų pradėti nelaukiant naujų narių vajaus, kurs taip pat nebetoli.

Sporto reikalai. Jau pereinamais metais sportas buvo Vyčių tarpe gerokai pakilęs. Su pavasariu jis, be abejo, atgis ir bus dar didesnio judėjimo. Lietuvoj sportas taip pat kyla. Nuo ankstybo pavasario iki vėlybo rudens Kauno apylinkės kibžda sportininkais. Labiausia mėgiamas futbolas. Jau yra kamandų ir basebolo. Jos eina į rungtynes. Minios žmonių eina jų žiūrėti ir didžiausiu įdomumu jas seka. Pereitą vasarą smarkių rungtynių buvo su užsienio sportininkais: estais, latviais ir vokiečiais. Tos rungtynės parodė, kad Lietuvos sportininkai jau ne naujokai, o užaugę ir subrendę. Vyčiai kalba apie ekskursiją Lietuvon. Yra specialė komisija, kuri tos ekskursijos reikalą rūpinsis. Be sportininkų ekskursija bus neįdomi. Išeis, ot, šiaip sau. Kas kita bus, jei kartu nuvažiuos sportininkų komanda, sakysim, futbolininkų, ir pas Kauno vartus susirems su Lietuvos sportininkais. Yra laiko — pagalvokime.

Generolo Žukausko kardas. Buvo pasklidę žinių, kad šių metų pavasarį į Ameriką apsilankys gen. S. Žukauskas, kuriam už nuopelnus Lietuvai liko sumanyta Aukso Kardas. Tegul atvažiuoja, mes kardą atiduosime.

Del santykių su Lietuvos jaunimu. Tenka prisipažinti, kad Lietuvos jaunimas savo pažadus nuoširdžiau pildo, negu mes. Vyčiai sulig išgalių žadėjo remti Lietuvos Pavasarininkus ir Ateitininkus medžiaginiais, o pastarieji pasižadėjo atsilyginti raštais. "Vyčio" redakcija užvers ta daugybe raštų, iš kurių būt galima sudaryti kelioliką gražių, įdomių knygų. Tai rodo, kad Pavasarininkai ir Ateitininkai ką pasiryžta, tai ir padaro. O mes? Na, žinoma, finansinė mizerija! Vis tik, nutraukdami nuo materialių, o daugiau aukodami dvasiniams reikalams, daugiau ištesėtume padaryti. Apie tai teks plačiau pakalbėti kitą kartą.

Pašalpos įvedimas taip pat teks plačiau gvil-denti ir aiškinti organe.

Neužmiršime ir smulkesnių klausimų.

Centro Valdyba viena kalnų nenuvers. Be plačios organizacijos narių paramos ji liktų bejėgė.

Būsime ištikimi Amerikai ir Lietuvai. Amerikai, nes po jos globa gyvenam, nes čia mūsų naujoji tėvynė. Lietuvai, nes ji mūsų senoji tė-

vynė, mes su ja surišti per tėvus ir bočius. Mylėsime labiau tą kraštą, kur gyvenam, kurio globa ir teisėmis naudojames.

Tik darbais iškelsime savo organizacijos vardą.

M. Z.

J. Naruševičius.

Naujų Metų Sulaukus.

—x—

Sulaukus metelių naujų,
Kurie pasirodo prieš mus,
Norėčiau aš tau palinkėt,
Atverti prieš tave jausmus.
Ko trokšta širdelė jauna
Krūtinėje plakant tankiau,
Kas širdį pritraukia senai,
Linkiu tau pasiekt kuoveikiau.

Linkiu, kad šiais metais naujais
Šviesesnių sulauktum dienų,
Pasiukti galėtum pilnai,
Kas gera, gražu, malonu.
Kad žengiant prie tikslo brangaus
Visas nugalėtum kliūtis,
Be baimės keliautum pirmyn,
Kur laukia šviesi ateitis.

Linkiu, kad drąsesniais žingsniais
Galėtum gyvenant keliaut,
Išpildyt senus troškimus
Ir laimės tikros paragaut,
Kuri yr' tvirta, pastovi,
Negali apgauti jausmų,
Kuri begyvenant širdy
Pripildo krūtinę džiaugsmu.
Ta laimė — tai meilė tikra,
Kuri nusišypso į mus,
Mums įkvepia vilties daugiau,
Raminant mūs širdį, jausmus.

Linkiu tau, kad meilė tikra
Tave sužavėtų pilnai,
Kad duotų tau laimės pažint,
Gyventi su ja amžinai.
Kad tavo karštieji jausmai
Bekilant krūtinėj jaunoj
Patenkintų širdį pilnai
Beplakančią laimėj tikroj.

Just. Strimaitis.

ŠIRDIS PRIJAUTĖ - TIK NEPASAKĖ.

(Didžiojo karo meto vaizdelis).

DIENA praslinko gana gražiai. Dangus buvo visą laiką žydras, mėlynas ir juomi plaukė išsiskirstę mažučiai, balti, šilkiniai debesėliai, tarsi vanago išgaudytas gulbių pulkelis. Bet vakaras vis delto nustelbia dieną, vis gražesnis ir įvairesnis už dieną. Laukia jo seni ir jauni, dideli ir maži, ponai ir prasti žmoneliai. Laukia jo dideli gyvuliai darbininkai, laukia ir mažutės paukštytės, kurioms dar neatėjo laikas išlėkti į šiltuosius kraštus padangių keliais. Taip, visi, kas tik gyvas, kas tik dieną dirba, laukia to ramintojo vakaro. Visiems malonu atilsėti po priedanga tamsiosios nakties, visiems malonu paskęsti užmiršimo tylumoje, apie nieką nemanyti, nieko nematyti, nieko negirdėti, nebent būti gražių sapnų liūliuojamu.

Laukė vakaro ir kareivis Pranas Klikna. Kaip nelaukti, kad jau visą parą sargyboje išstovėjo, kad jau akys lėtai mirkčioja, nori miego, kojas skauda, norisi šiltos sriubos, nors arbatos. Rudens vakaras vėsus. Su vienu šineliu ir po jo mandiera be šiltųjų marškinių, labai prėska, sąnariai ima virpėti. Bet vis da ne taip šalta, kaip pereitą naktį, kada buvo šalna ir vėjas pūtė smarkus, o čia reikia prie Nemuno, prie pat vandens ant tilto sargyba eiti.

Nori Pranas nemanyti apie praeitą laiką ir, pasistatęs šautuvą šale savęs ant žemės ir atsi-rėmęs tilto atlošo, ima žvalgytis aplinkui. O suvargusios ir pasiilgusios miego akys, lėtai kruta, jų žiburėliai kiek pritemę, žvilgsnis lyg sutinęs, bėginėja nuo vieno daikto prie kito.

Tuo tarpu saulė jau leidosi, ir ant dangaus pasiliko keturi raudoni šmorai, kaip ir spinduliai, skėstai išdygę iš tos vietos, kame saulė nusileido; jų tarpus aiškiai skyrė žalsvai mėlinas dangaus fonas. Žmonės pasakoja, kad ilgi, net ligi zenito nusitiesę, raudoni šmorai esą ženklas didelio kraujo praliejimo; jie prieš pat karą ar per karą višuomet pasirodą. Nuo to vakarų atspindžio ir Nemunas ir medžiai, ypač rytų pusėj, įgavo savotišką rausvą koloritą. Vėjas buvo kiek apstojęs, bet rudeninė vėsa vis savaip veikė. Pakrančių medžiai, sustoję šale kelio, tarsi padeda Pranui sergėti, kad niekas pašalinis neitų per

tiltą ir beria lapus žemėn, kad iš tolo būtų girdėti jei kas eitų, kad lapai šnabzdėtų.

Bet štai lyg tyčia tik šnap, šnap, ateina kažin kas. Pranas sugniaužia drūčiau rankoje šautuvą ir klausos iš kur ir kas ateina. Akys kiek šviesiau sužibėjo. Žvalgos. Štai takučiu, apibirusiu pageltusiais lapais, ateina vidutinio ūgio žmogelis.

— Kas eina? stoj! — rusiškai riktelėjo Pranas.

— Aš, aš... — kvapą gaudydamas atsakė žmogelis.

— Kas tu toks? — rūsčiu balsu paklausė Pranas.

— Nagi aš, vietos gyventojas. Einu iš miestelio namon su vaistais; mano žmona labai serga, tai skubinuos, — skundėsi, pasakojo žmogelis.

— Negalima! šiurkščiai atkirto sargybinis.

— Na kodel pirma buvo galima, o dabar ne? — teiravos.

— Dieną galima, o vakare nė nemanyk, ne-leisiu!

— Kad mano pati labai bloga, tuoj mirs... kaip gi... — nusiminė vargšas. — Pati viena liko ir vaikai, tik supraskit...

— Negalima, neik nė artyn!..

— Susimildami...

— Man įsakyta... Nesiartint, šauju! — riktelėjo Pranas, treptelėjęs koja ir pridėjo šautuvą prie peties.

— Ne, ne... — nusigandęs bėgo tolyn žmogelis.

Ką jis tuomet jautė, būt buvę lengva išpėti iš jo veido, bet tam kliudė vakaro prieblandos.

Ir pačiam Pranui buvo koktu taip pasielgus bėdoje su nelaimingu žmogum, bet sugaus nepildžius įsakymą — pats paskui kentėsi. Taip tą valandą save teisino Pranas.

Ir nušnabzdėjęs toliau tuo pačiu keliu žmogelis da kartą atsigrįžo, pažiūrėjo į sargybinį ir, liūdnai nusisukęs, nuėjo miestelin pas pažįstamus nakvynės prašytų.

Pranas pažvelgė vakarų pusėn, kame saulei nusileidus, ir raudonieji šmorai pranyko. Vakarai gėso... Jau saulei leidžiantis jam pasidarė taip lyg ko gailu, širdį ėmė sopėti, lyg pradėjo imti miegas. Jam kažin kodel prisiminė namieje paliktoji žmona su penkiais vaikučiais. Po prieti-

kio su tuo žmogeliu jam da labiau ėmė vaidentis namiškiai, žmona...

— Kas čia man yra? — manė jis vėl atsi-
rėmęs tilto atlošo. Ir šiaip ir taip galvojo, bet
atsakymo nesurado, tik kažin ką jautė, kažin kas
jam širdį slėgė, nesmagu darės.

Ėmė temti. Toli toli vakaruose jam pasigir-
do armotų dundėjimas. Jam rodės, kad labai to-
li... Ėmė temti, ėmė aiškėti vakaruose gaisrai.
Bet jį apėmė kažin koks snaudulys, kažin koks
gedulingas gailesys, ir jis, net pats nesijausda-
mas, ėmė pusbalsiu giedoti "Angelas Dievo". Jam
giedant darės ramiau, jis nejautė nei alquio, nei
šalčio...

— Na, ką tu, Prana, jau "Angelas Dievo"
giedi? — paklausė priėjęs pakeisti jį nuo sargy-
bos Jokūbas Saulius. Pranas pakėlė akis, susto-
jo giedojęs ir tarsis atsibudo.

— Aš nežinau... aš pats nejaučiau, kaip ė-
miau giedoti, kažin kas man pasidarė... taip lyg
graudu... — atsakė Pranas.

— Na, gali eiti namon, mane tavo vieton
atsiuntė, — tarė toliau Jokūbas.

— Jau senai brolau aš tavęs laukiu, — at-
sakė Pranas ir nudūlino namon savo kuopon,
kuri buvo miestely.

— Vis delto aš negerai padariau su tuo žmo-
geliu, — galvojo eidamas miestelin nesmagus Pra-
nas: — Jis kuone protekiniais bėgo su vaistais
pas savo sergančią pačią, namieje vieną su ma-
žais vaikais paliktą, taip gražiai prašė, kuone
maldavo, o aš jį neleidau eiti, šovimu grasinda-
mas nuvijau išgąsdintą, susirūpinusį... Ne! nege-
rai, negerai padariau, negerai! Juk jo pati gali
numirti per šitą naktį vienu mažų vaikų aky-
vaizdoje. O jis miestelyje vis vien neužmigs,
jam miegas nesikiš. Bet ar jis eis da gulti kur,
jis tikriausia suras kur luotelį ir kelsis naktį per
Nemuną. Da koks rusas nušaus besikeliantį ne-
kaltą žmogų, ir vis tai del manęs. A! negerai
padariau! Juk nieks nematė. Aš būčiau galė-
jęs jį puikiausiai praleisti prieblanda; būt nė la-
pė nelokus. O kad man taip būtų atsitikę, kaip
tada jausčiaus, ką daryčiau?..

Čia jam lyg nušvito miglos rėmuose jo pa-
liktosios šeimynos paveikslas.

— Eisiu panemunėn, gal rasiu jį kur besi-
taikantį keltis, nuvesiu pas Jokūbą ir praleisim.
Tamsu, nieks nematys.—

Ir dideliais žingsniais pasuko per šilėlį pa-
upin. Beeidamas pro vienos pirkelės kiemą, pa-
žino ten tą patį, jo nuvytą atgal, susirūpinusį
žmogelį su pirkios savininku besišnekučiuojantį.

— Ar tai tamsta nesenai norėjai eiti per til-
tą, o aš neleidau? — prakalbino, jau lietuviškai,
kareivis Pranas žmogelį.

— Taip, taip, tai aš pats. Pati sunkiai ser-
ga, vaikai vieni namieje palikti, merginos neturi-
me, tai...

— Gerai gerai, nesirūpink, tamsta, aš dabar
tamstai padėsiu pereiti per tiltą. Einam, — su-
raminęs pakvietė Pranas.

Žmogelis, sudiev pažįstamajam pasakęs, nu-
ėjo su Pranu.

— Man nesmagu pasidarė, kad aš tamstą ne-
praleidau bėdoje esant. Sakau kelsis kur per
Nemuną, tai da koks rusas peršaus nekaltą žmo-
gų, — teisinose Pranas.

— Dėku, tamstai, dėku už gerą širdį. Aš
taip jau ir būčiau daręs: jau tas žmogus, kur aš
ant kiemo buvau, žadėjo nuvilkt į paupį gyvulių
girdomąjį lovį ir perkelti. Kur tu čia žmogus
rimsi, kada namiė ligonis. Oi tas karas karas!
kiek jis turto dūmais paleido, kiek žmonių iš šio
svieto išvarė... Ir manąją aną naktį kareiviai iš-
gąsdino, ligą įvarė... — skundėsi žmogelis.

— Stoj, kto idiot!?! — sušuko patamsy pas
tiltą Jokūbas.

— Gana gana maskoliuot, — atsiliepė Pra-
nas. — Štai atvedžiau žmogų perleisti per tiltą,
skubina pas ligonį, tik susivėlino iš miestelio.
Praleiskim jį. — Jokūbas sutiko.

— Dėku, tamstoms dėku. Matau, kad savi
žmonės, katalikai... Dieve duok jums sveikatos,
— padėkojęs, galais pirštų, kad tiltas nedundėtų,
nubėgo žmogus namon.

Pranas, pasipasakojęs Jokūbui, kas buvo at-
sitikę, irgi skubiais žingsniais, kiek smagesnis,
nuėjo kuopos stovyklon.

* * *

Visur vakaras vienodas. Tik toli gražu ne
visus jisai ramina, ne visiems laikinai akis už-
merkia, ne visus tik ligi rytojaus raudona sau-
lutė atsisveikina, poilsio nešdama, ne visiems ji
lemta rytoj vėl išvysti... Taip, ne visiems...

Štai guli prie pat lango, už septynesdešimt
varstų nuo jo, svetimoje pirkioje Magdalena, Pra-
no žmona. Guli ji ne savo, bet gretimam sodžiu-
je ant kalnelio, nuo kurio matyti ir savi namai...
ne, jau ne namai, tik namų vietelė nuklota nuo-
dėguliais, anglimis, pelenais... ir kelios likusios
vyšnaitės su apdegusiomis šakutėmis. Guli ji,
blaškosi mirties agonijoje ir tik šaukia: "oi širdį,
širdį!"...

Šale jos sustoję vaikučiai didesnieji virkšno-
ja, mažesnieji, į tuos pasižiūrėję, taip pat lūpu-
tes patempę čiupso nustebę, nusimine... Vyresnė-
ji dukrelė Uršulė laiko rankoje puodeliuką su
suvirintomis žolėmis ir rūpestingai klausia:

— Gal gersi, mamyte, tik bus kiek geriau,
gal gersi?..

Motina paima puodeliuką, bet Uršulė ja nepasitiki ir pati jį prilaiko.

— Oi, kaip kartu... — taria ji, bet truputį aprimsta. — Duok obuolio kąsnelį.

Mergaitė paduoda.

— Matai, mamyte, kad geriau, — ramina duktė, — tuoj gal visai pereis...

— Mat, širdies liga, tai vis gūšiais daugiau sia užėina; kol pereina tai sunku, — primena sena kaimynė ligonių karšintoja Ona.

Magdalenai kiek geriau darosi, protas blai vėja, skausmas kiek apmalšta. Ji pradeda mąstyti. Tik štai jai vėl akyse tas baisus namų degimas... Ji, rodos, vėl mato visa tai koaiškiausia. Vaizduojas.

Ji nubunda nuo nežmoniško beldimo langų ir nusigandus klausia: "Kas čia?" Išgirdus nesuprantamos kalbos žodžius ir supratus, kad tai vokiečių kareiviai, kuone apalpstas... Vaikai taip pat išsigasta. Išbėga visi išdrika lauk, o ten jau šaukia: "Raus, alles raus: bus foijer!!!... kad trauktusi kiek šonan, nes čia jie statą armotas ir triobas uždegsią.

— Už ką, už ką?! — šaukia moteriškė ir, įbėgus kambarin, pradeda mesti pro langus patalinę. Pakilo vaikų riksmas, velka kiekvienas lauk ką sugriebes.

— Greičiau, greičiau, mes negalim laukt, tuoj degsim, tai pati ir visi liksit!... — ragina vokiečiai. — Mums reik šaudyt, bus rus kaput!

Nieko nelaukdama ji sprunka pro duris nešina mažiausiu kūdikiu, kiti paskui jos... Čia pamatė ir girdėjo, išbėgus kieman, kai vienas vokiečiu aficieris rėkavo įsakydamas kareiviui uždegt jos tvartus. Kareivis bijojo pasipriešinti, bet da labiau bijojo degti.

— Greičiau! — piktai riktelėjo aficieris.

Kareivis drebančiom rankom išsiėmė degtukus ir persizegnojo, mat, pirmą kartą jis gavo toki isakyma, — ir pradeda braukti. Nedega. Gal drėgni? Ne. Ne tuo galu braukė: iš baimės nepamatė.

— Katalikas! — žybtelėjo Magdalenai galvoje, ir pripuolusi i degika ėmė šaukti: "O Jėzau, poneli, nedekit! javai nekulti, vaikai maži!.. Del Dievo meilės nedekit!..

— Aš negaliu... — nervingai atsakė kareivis ir rankas nuleides tik laukė. kada jį aficieris nušaus... buvo pasiruošęs sutikti mirties bausmę už šioki pasipriešinimą.

Tuo tarpu, kai kareivis persizegnojo ir jau pats rizosi nedegti, aficieris kiek suminkštėjo ir nusišvonsoies tarė: — Je, tu visai švaks vyrs, kad nė tiek negali...

O moteriškė gaikščiodama pripuolus vėl į

aficierį šaukė prašė: "Nedekit, nedekit! kaip į Dievą tikit, nedekit!

Bet aficieris, vėl kaktą suraukęs, piktai riktelėjo:

— Nelysk! Ne tavo dalykas! — ir pats savo ranka padegė. Bernukas vos buvo suskubęs paleisti iš tvartų gyvulius. Namas užsiliepsnojo, ugnis greitai bėgo riedėjo stogu, ilgais liepsnos liežuviais, raitėsi traškėjo nakties tamsumoje. Rodėsi, kad tie liežuviai — tai baisiausios, plačios rykštės, plakančios žmoniją, baudžiančios ištvirkusį pasaulį. Moteriškė nieko nebegalėjo daryti, nieko jai neleido kareiviai gėsinti, kad karkais jai pati neliktų ugnyje. Tik ji drebėjo virpėjo sukniubus ant išsineštų patalų, žliumbiančių vaikų apstota... Širdis plyšo, ašaros temdė akis, vilgė lūpas... Karčios buvo ašaros... Nebematė valandomis nė liepsnos, tik girdėjo jos traškėjimą poškėjimą...

— Praneli, kad tu žinotum... kad tu žinotum, kaip mūsų nameliai... kad tu matytum, kas čia dedas... Vaikeliai, našlaitėliai... — šnibžda jos lūpos sutrauktus žodžius, mintis... Ir beprotės akim žiūri, kaip dūmai, kaip liepsna eina viršun, kaip nušviečia visą apylinkę, kaip visa, nors menka, gėrybė nyksta dūmuose. Ašaros, sriuvendamos iš po viršutinių vokų, tarsi iš kokių šaltinių, aptemdo lėliukes ir rodos tamsūs debesų lietaus šmorai nori užlieti tą gaisrą... Bet jos ne gaisrą užlieja, tik akių spindėjimą pritemdo. Užia liepsnoja, o netoliese švysčioja prožektoriai, griaudžia patrankos...

— Mamyte, ar jau jums geriau? — klausia pasilenkus Uršulė.

Motina tarsi atsibunda, žiūri aplinkui, lyg nustebę, ašara nusirito išbalusiu veidu ir ji pamamė:

— Taip, tai mano vėl įsigilinta...

— Oi negeriau, negeriau... — sudejavo ji vieton atsakymo dūkrelei, — oi širdį kažin kas slėgia, oi sunku, sunku... Praneli, kur tu?..

Ji truputį pavertė akis lango pusėn. Saulė jau leidosi. Ties jos namais žybčiojo nedidelė ugnelė: tai jos sudegusių namų liekanos ruseno degė, paskutiniai turto šapeliai smilko, jai didelį vargą skelbė ilgiems meteliams. Širdį kaip peiliai suspaudė, pasidarė bloga ir Magdalena jau kentė paskutinę agonijos pastangą... Saulė leisdamosi tarsi sakė: sudiev, jau tu rytoj manęs nebematysi, ne, ne...

Apstojo Magdalenos lovą visi, kas tik buvo gyvas... Jau ji tuomet nublanko... nutilo... Dar kartą kvėptelėjo, gailiai pažiūrėjo į vaikučius, kuriuos paliko našlaičiais, nes tėvas kare, negalės jų globoti ir pradėjo sakyti tyliai: "Jūs vaikučiai"... ir balsas užgėso. Po to kūną užpylė am-

žinoji ramybė, širdis nustojo plakusi, akių voke-
liai užslinko ant lėliukių...

— O, Jėzau, Marija, jau miršta! — suriko
Uršulė, ir kaimynė uždegė vaškinę žvakę. Ur-
šulė nejuto, kaip parklupo prie motinos lovos ir
gailiai kniukščiojo. Paskui jos ir kiti broliukai
ir sesutės...

Svetimieji, namiškiai ir lankytojai suklaupę
tuoj kalbėjo "Angelas Dievo" už dūšią Magdalė-
nos. Saulutė jau tik ką užlindo už orizonto...

* * *

Tąsyk ir Pranas pusbalsiu, stovėdamas sar-
gyboje, giedojo "Angelas Dievo", bet jis nežino-
jo, kad jo žmona tuo kartu mirė, tik širdis kažin
ką jautė... Širdis jautė — tik nesakė.

Jau dauguma jo draugų gardžiai šnarpštė,
kai Pranas parėjo miestelin savo kuopon. Ilgame
dideliam mūrinio namo kambaryje jie gulėjo tri-
mis eilėmis. Šale kiekvieno buvo visa kareivio
manta: plėčka vandeniui ar, jei kur gauna, pie-
nui įsipilti, šinelis, kuriuom kiekvienas užsiklo-
jės, katiliukas, skardinis puodeliukas arbatai ger-
ti, šaukštas, krepšys su duona ir t. p. Vieni guli
nusiauvę, kiti, matyt iš darbo tik parėję, nesusku-
bo nė nusiauti ir, gal parvirtę valandėlei prieš
vakarienę prasnūsti, užmigo visai nakčiai. Pa-
rėjęs Pranas, ir kiek užkandęs, tuoj bimt atsigulė
ir užmigo, niekam nieko nesakęs.

Miega jis, o saldus sapnas jį tik liūliuoja, tai
guosdamas jį sapne, ramindamas, tai kažin ko-
kiais liūdnamis vaizduotės paveikslais jį graudin-
damas ir gązdindamas. Visoki pergyventi šei-
mynos ir karo tarnybos netikėtose apystovose at-
sitikimai jam matos: čia jis savo kaimynų tarpe,
čia vėl eina į mūšį, jį sužeidžia, nuveža į ligoni-
nę, sutvarsto jam koją... Čia vėl staiga krūptelė-
jės pasibunda ir vėl nuovargio raginamas užmie-
ga.

Sapne jis mato tai numylėtąją savo gūštelę,
vaikučius, kurie taip linksmam džiaugias šokinė-
ja aplink jį, kad tėtutis pargrįžo trims dienoms
paliuosuotas pasižiūrėtų savo namų, pasimatytų
su mama, paguostų ją... Tai vėl mato ją susirū-
pinusią, kad nieko nežino apie jį, savo vyrą, ku-
ris nors rašė laišką, bet laiškas per vokiečių už-
plūdimą turbūt jos nepasiekė. Daug daug da
palaidos vaizduotės ir proto vadžios leido jam
visur važinėti, viską matyti.

Sukilo visa kuopa.

— Labas rytas, Pranai! o ką, gerai išsimie-
gojai po vakarykščios? — paklausė kareivis, su
kuriuo jis daugiau draugaudavo.

— Kažin... rodos neblogai, tik sapnai tai
manė nualsino... — skundėsi raivydamasis Pra-
nas.

— O ką tokio sapnavai?

— Oi visko aš prisapnavau, ir linksmy daik-
tų ir gana nesmagių... vis apie namiškius... Ka-
žin kas ten pasidarė, ar gal kokia ten nelaimė
ištiko, ar kurį galą.

— Su tuo, matai, nedyvai, visaip gali atsi-
tikti šiuo laiku, — pritarė draugas.

— Rodos, da paskutiniame laiške rašė, kad
nieko del karo nebuvo nukentėję, tik tiek nesma-
gu, kad manęs, girdi, nėra...

Po savaitės laiko Pranas sargyboje bestovė-
damas gauna laišką tik ne nuo žmonos, bet nuo
vyriausios dukrelės, kuri mažai pralavinta ranka
rašyme, sukrevėjo laišką, bet brangų ir skaudų
laišką. Paėmęs laišką į rankas, jis tuoj pastebi
ant vokelio padėtą kryžiuką ir visas nesavaime
nubąla... nusigąsta... Tuo tarpu, rodos, širdis su-
retina tvaksėjimą, mintyse ūkanų debesys susi-
painioja, kūnas lyg apsilpsta... Taip kelias se-
kundas. Galop atsiplėšia ir skaito:

Brangus tėveli!

Rašau laišką ir pranešu tau, tėveli, skaudžių
naujenu. Mūsų namus prūšai sudegino, vos tik
susukubom kiek patalynės išnešti, viskas kita liko.
Mamytė ir mes visi labai išsigandom. Persi-
kraustėm į Dundžius, mamytė gavo širdies ligą
ir tenai saulei leidžiantis vienuoliktą spalių m.
numirė. Į antrą dieną palaidojom su mišiomis.
Mes dabar išsiskirstę pas kaimynus, savo maisto
neturime, gyvulių keli liko.

Sudiev, parvažiuok pas mus, tėveli!

Uršulė Kliknaitė.

Reikėjo tik pažiūrėt į Praną ir buvo visa
aišku, ką jis jautė sužinojęs tai apie namiškius:
rankas nuleido, dešinėje vėjas plevėsavo laišką,
veidas tarsi juodais debesiais apsiniaukė, galva
nusviro pryšakin, smakru rėmėsi. Krūtinėje šir-
dis trankės, rodos, norėjo visą kraują suvartyt į
veidus, bet veiduose ir tas pats pranyko. Jis
skendo nusiminime. Jis buvo panašus jau tik
gudriai padirbtai žmogaus stovylai, pastatytai
gale tilto ir priremtai prie tilto atlošo, ne žmogui.

Nemuno bangelės pliaukšėjo pakraščiuose,
šniokštė, tiško. biro briliantais, taip lygiai, kaip
ir ta vakara. kuomet jis nejučiomis pradėjo pus-
balsiu giedoti "Angelas Dievo".

— Širdis jautė, tik nepasakė, — manė sau
Pranas.

Daug ko jis primanė, kol atėjo jį pakeisti
nuo sargybos draugas. Pasiprašęs kuopos vado,
jis buvo atleistas namon penkioms dienoms pasi-
žiūrėtu. Draugai klausė, kur jis važiuoja, bet
jis su niekuom nesikalbėjo, tik ruošės kaip ga-

lint greičiau, greičiau prie kapo, greičiau pamatyti vaikelius našlaitėlius, namų plėnis...

Eina nuo stoties Pranas greitais žingsniais pavieškeliu ir akimis vis rodosi nori da už kokių nors dviejų varstų pasiekti savo namučių medžius (nes triobų jau nebuvo) pirmiau, negu pats ten nueis. Tai vienu, tai kitų šunes jį išsiveja ant kelio ir, neiškentęs, radęs šale kelio nudžiūvusį kresną gluosnį, jis nusilaužia vidutinio storumo šaką ir ja pasiramščiuodamas lazdos vietoje da drąsiau žengia tolyn.

Nepertoliausia nuo savo namų užaina jisai į Dundžius, kaip jam rašė Uršulė. Ji net pravraksta iš džiaugsmo, kai pamato savo tėvą, žengiantį per slenkstį. Apsisveikinęs su mergaitėmis jis paklausė:

— O kur daugiau jūs, vaikučiai?..

— O štai ana Lakišiuos, — atsakė Uršulė.

Isišneko. Atėjo ir Dundienė.

— Tai nelaimė, tai nelaimė, — dejavo ji sėsdama gale stalo ant suolo, — aa! — Ir emė visa pasakoti nuo pradžios.

Pakalbėję, padejavę, pasidalinę vargais virš valandą Pranas tuojau lydymas dukterų ir tų namų šeiminkės, išėjo pas kaimynus pasižiūrėti vaikų. Mergaitės taip pat norėjo eiti su tėvu, bet jis jas sudraudė: esą didelis vėjas pučia, kad nesušaltų.

Sunku buvo jam vaikščioti nuo vieno ūkininko prie kito, kad susirasti savo išskirstytus vaikučius po kaimynus, kaip vištelius karo vana go išgaudytus.

Apėjęs vaikučius, pasitaręs su kaimynais dėl jo šeimos užlaikymo, prigludimo, nuėjo Pranas savo vietos degesiu pasižiūrėti. Kur gražus sodas buvo — aplaužytų medžių stagarai palikę, kur triobos buvo — krūva pelenu, plytgalijų, vieton žaidžiančių linksmų vaikų kieme — gailiai vėjas švilpia plėnis nešioja... Visa pelenais pavirto...

Prisimena jam žmona ir tuoj ketina eiti jos kapo atlankyti, bet jam pasidaro kiek silpna, ir jis nueina atsisėsti ant to didelio akmens, ant kurio kitąsyk sėdėdamas plakdavo dalgį.

Atsisėdo, susimąstė...

— Kas daryti, kas bus pradėti po karo?.. — šnabžda jo lūpos.

Širdį rodos replėmis žnaibo, galva svaigsta, vėjas šaltas piktai švilpia aplinkui.

Pasilsėjęs atsigavęs nudūlino į miestelio kapinyną. Naujai supiltas, neapdabintas, molynėj kapas...

Jam prisimena vėl tas saulėleidis, kada jis ant tilto stovėjo ir kada jo prisiega išleido iš savo krūtinės paskutinįjį kvėptelėjimą, prisimena jam kaip jis nejučiomis užgiedojo "Angelas

Dievo", kaip jį kažin kokia nematoma, tik jaučiama dvasia prie to paragino...

— Taip, — šnabžda jo lūpos, — širdis prijautė, tik nepasakė...

1915.

Žibuntas.

Sodiečių Socas.

—x—

Šokit mergos kad ir basos,
Čia ne purvas, nė ne rasos,
Čia nereik mums apsiavimo
Del šio menko patrypimo!

Šokit vyrai darbininkai,
Rugiapiūtės talkininkai,
Griebkit žėdnas po merginą,
Trypkit linksmąjį suktnį!

Šokit seniai ir senelės,
Išsimiklins jūs skrandutės,
Bus didesnis paūzimas,
Bus nors klumpių sunešimas!

Oi tik grieškit, tik smuikuokit,
Per stygas smagiai užduokit!
Bus jums šauniai užmokėta,
Bus namų alaus padėta.

Šokit, kliokit kas tik gyvas,
Čia jauniems nebus padyvas..!
Ei, smuikoriai, bus gana,
Ista mano mergina!

Žibuntas.

Aš Nežinau.

—x—

Aš nežinau, kas tu buvai,
Kam Dievas tave leido,
Gal angėlą pavadavai —
Netspėjau aš iš veido.
Tiktai įspindo man sielon
Tavo paveikslas gyvas,
Širdies nugrimzdus gilumon
Žydi kaip grožės dyvas.

Aš nežinau, kas tu buvai,
Tik sielą sužavėjai,
Tik taip šventai, tik taip gyvai
Man atminty skautėjai.
Tiktai nustebeš aš jaučiau,

Kai man širdis liepsnojo,
Kai dziaugsmo bangos plakt karščiau
Krūtinēj ēmē, jā kilnojo.

Girdējau aš tada gēleliu
Meilēs kalbas slaptingas
Ir supratau žaliu gireliu
Giesmeles gedulingas.
Norējau meilēs liepsnužēle
Vargelius sunaikinti
Ir ašarēliu jūružēle
Vargdieniams išdziovinti.

Norējau meilēs sēklā sēti
Kerštingame pasauly
Ir kad tiesos darbai spindētu
Kaip dienā spindi saulē.
Aš nežinau, kas tu buvai,
Netspējau to iš veido...
Taip, angēlā pavadavai,
Tam Dievas tave leido.

1922-I-19.

A. Vaičiūnas.

Senatvei Beldžiant...

(*Senuosius Metus lydint.*)

I.

Kilkit mintys, širdį graužkit,
Sielos, jaunus diegus laužkit!
Galva svaigsta, temsta protas,
Nes rytojus man miglotas!..

Keikiu meilę, dalią, viltį...
Nieko gero nematyti!
Ar ilgai kánčia, ilgėsis
Tik pas mane kieminėsis?!

Niūrios dienos, lyg kapynas,
O kely — erškėčiai pinas!
Kur jaunystė, kur svajonės,
Kur ugnis, širdies vilionės?!

Viskas dingo, viskas žuvo,
Rodos, nieko ir nebuvo!..
Tiktai raukšlės mano veido,
Sako: daug ko jis praleido!..

Kūrsiu ugnį išorinę,
Gal sušildys man krūtinę...
Kas, ar sapnas kurs praėjo
Mane gandinti pradėjo?.

Ką jaunatvėje žadėjau
Nei dalies neištesėjau!
Visur aš pasivėluoju,
Atvykstu, paskutiniuojau...

II.

Pasišėriau savo žirgą,
Pabalnojau ir išjojau.
O aplinkui — viskas mirga.
Aš keliu į laimę jojau...
— Lėk žirgeli, juodbērėli
Į likimo ilgą kelią,
Nešk jaunystės rytmetėlį...
Bet jaučiu veidai nubalę...

Ilga mūsų kelionėlė.
Ten, už girių, už žaliųjų,
Laukia mano dalužėlė
Lankoje žiedų žaliųjų...
Žengia žirgas — laimę lemia.
Ką jauti likimo broli?
O rasa, gaivina žemę,
Miglos dengia kelio tolį...

Lėkėm, lėkėm, sakalėliais.
Nepasiekėm laimės šalį.
Žirgą spaudžiau pentinėliais...
Pajutau — praradęs dalį!..

Palikau klajoti vienas
Po gyvenimo dirvonus...
Vilgo ašara blakstienas;
Supratau likimo monus...

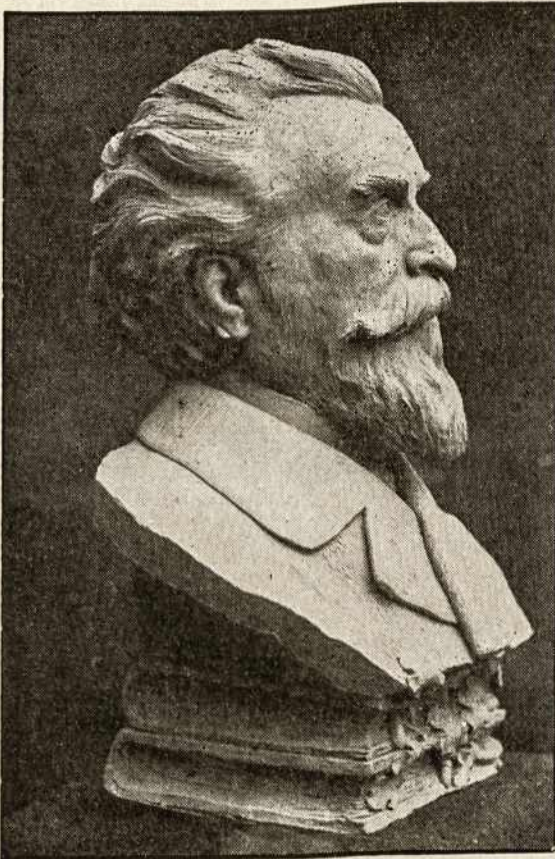
III.

Šiandieną juk šventė, visi lyg atgimę,
Kovos karžygiai, ramiai stovi nurimę.
Pasipuošė miestas savoms vėliavomis,
Prażydo ir lankos visomis spalvomis...
Ar rasiu bėnt šandie aš dziaugsmą, paguo-
[dą,

Matydams prieš save vien vėliavą juodą?
Senatvė atėjo — išnyksiu kai dūmas...
Kur dingo audringų svajonių kilnumas?!
Kas buvo brangiausia, aukaut negalė-
[čiau,

Kad savo jaunystę gražinti galėčiau!
Bet ne! kaskit duobę, žinau, numirsiu
Aš, niekas nebuves, į nieką pavirsiu!
Prieš Amžiną Tėvą tik atskaitą duosiu
Ir savo kelionės žygius išmatuosiu...
Į tuščiąjį savo istorijos lapą,
Kurs liūdys, kam tokiam supylė ši kapą
Rašysiu: jei vienas kelionėj paslysta,
Lai kitas, keliaudamas, jau nebeklysta.

DR. JONAS BASANAVIČIUS.

Lietuvių tautos veteranas, "Aušros" organizatorius ir pirmasai redaktorius. Pereitų metų lapkričio 23-čią dieną Kaune, karo Muzėjaus sodne, didžiomis išskilmėmis, dalyvaujant minioms žmonių, atidaryta paminklas, susidedas iš dviejų dalių: biusto nulieto iš šovinių gilzų, kurios buvo vartotos ginant Lietuvos nepriklausomybę, ir pamato sudaryto iš akmenų paimtų nuo rubežiaus, kurs skyrė Mažąją Lietuvą nuo Didžiosios.

Kilni ta tauta, kuri moka pagerbti savo vadus.

Užmirštuolė.

Užmiršta Pilis.

—x—

Liūdnei ošė medžiai miškuos Lietuvos,
Saulelė mažiau jau spindėjo,
Jau artinos dienos žiauriosios žiemos
Ir dainos liūdniau jau skambėjo...

Ten kanklės vaidilų skambėjo meiliai,
Apverkdamos mirtį gėlių,
Jų klausės nurimusi, klausės tyliai
Garbinga pilis lietuvių.

Jai laimę dainavo žalioji giria,
O Nemun's liūliavo sapnus;
Nuo amžių žavėjo lietuvių daina,
Ją valdė valdovas garsus.

Bet vakarą tylų sužvingo žirgai,
Kryžuočiai pavergti jos atjojo.
Tik narsūs lietuviai nebus jų vergai,
Nes laisvę, Tėvynę mylėjo!..

Spindėjo ir gėso erdvuzėj mėsvojų
Daugybė auksinių žvaigždžių,
Kas kartą didėjo pily mylimoj'
Lavonai gynėjų narsių.

Vien Nemunas matė ir mėnuo blaivus,
Kaip mirė lietuviai narsiai,
Kaip gynė jie mylimus bočių kapus,
Kaip žengė į kovą drąsiai.

Kai aušo aušrelė, kai brėško diena,
Kai paukščiai atbudę giedojo,
Užgėso ant laužo karštoji liepsna
Vien pelenus vėjas nešiojo.

Nutilo vaidilų saldžioji daina,
Nutilo jų kanklių balsai,
Pilis tik sugriauta būdėjo viena
Ir verkė gynėjų ilgai!..

* * *

Ir bėgo sau metai, diena po dienos,
Daug žuvo svajonių, minčių...
Neatmena žmonės liūdnos tos kovos,
Neliko jos šiandien žymių.

Vien beržas užaugęs ant kalno aukštai
Ten puošia didvyrių kapus,
Kad praeitį šlama atminęs liūdnei,
Ten Nemunas verkia platus.

—o—

Žibuntas.

ATMINIMAS.

Kai leidosi saulelė
Už tolimų kalnų
Ir artinos naktelė,
Gaivintoja sapnų,
Tu ištiesei rankutę
Prie žydinčios šakos,
Paskynei man šakutę
Alyvos kvepiančios
Ir tikrinai: nevys ji,
Kvepės ilgas dienas,
Tave kvapsniu gaivys ji,
Primins kalbas senas.
Bet paimu iš ryto,
Vos kėlėsi aušra —
Jau ji visai nuvyto,
Jau kvapsnio nebėra.
Kažin ar ir širdelė
Taip mainos įstabiai,
Kaip alyvos šakelė,
Ar ir taip pat skubiai?..

Kl. Pietaris.

ŽELIGOVSKIO MIRTIS.

(Scena: Gedimino kalnas Vilniuje. Naktis, mėnesiena. Gilumoje matyti pilis, dešinėj pusėj — apgriuvusi mūrinė siena. Uzdangai pakilus, scenoje tuščia. Neužilgo iš užu scenos pasirodo Gedimino laikų šarvuotas kareivis ir dairydama sis pamažu eina vidurin scenos).

Kareivis. Jei mane akys apgauna, išplėšiu jas..! (*dairosi*). O, visagaliai aukštieji dievai! Regiu apleistą Gedimino pilį. Štai, sienos sugriuvę... sienos, už kurių aš pasislėpęs laidžiau vilyčias į priešus... apleistos, griūva... (*pauza*). Kas per laikai! Žmonės pilis apleido!.. Nejaugi nuo priešų nebesigins nūnai... (*pamažu eina prieš kalną. Kelis žingsnius žengęs sustoja, žiūri pilin*). Ką matau?! Ar mano akys aptemo — ant pilies plevėsuoja nebe Vyties vėliava... Kas-gi tai galėtų išaiškinti?! (*dairosi*). O aplinkui nė gyvo žmogaus... Nė sargybinio nematau... Gal aš nebe Gedimino kalnan iš Dausų šalies atsiradau?! Nepažįstu... Bet žvaigždės danguj mirguliuoja tos pačios... Ir pilies štai senosios sienos lyg be atmainos... (*karštai*). Perkūne-dievaiti! Galingasai Pramži! O, laimingieji visagaliai dievai! nušvieskite mano tamsų protą, kad tikrenybę atrasčiau; atgaivinkit jausmus, kad pažinčiau, suprasčiau, kame aš esu, kas per kraštas čionai, kokia šalėlė?! (*pauza*). Juk čia pat, ties šita siena aš iš kapo atsikėliau... Čia kryževio vilyčia man pervėrė krūtinę... (*vėl pamažu lipa į kalną, sustojęs*). Gal priešas šalėlę taip nuniokojo, kad nepažįstu... O, štai po kojų regiu miestą — Vilnius, Gedimino įkurtas... Žiburiai, ugnys... kaip plačiai... (*pauza; atydziai žiūri pakalnėn*). Bet kur-gi Perkūno aukuras? Kur ugnelė liepsnoja šventoji?.. Ten, štai toj pusėj, atmenu, aukuras buvo... Bet kur-gi dabar... Toj vietoj ten ar pilis ar rumas kažkoks... (*pauza*). O, Vilniau, tavęs nepažįstu! Ar laikas taip permainė tave?!... (*pauza*). Štai kaip ten, apačioj, verda gyvenimas... Bet kaip viskas keista... O, ne! nebegaliu daugiau žiūrėti. Juk Vilnius ne tas... O, dievai laimingi, amžinieji, kas mūsų šalėlę taip nualino, kas iškirto girias amžinąsias, kas prieš šventuosius ažuolus kirvį pakėlė?!.. Perkūne, ugningąją trenkki tu kulką žmonėms nelabiems, žaibo ugnimi ją palydėk, atkeršink tu jiems, bepročiams, kam iškirto šventąsias girias, kam aukurus tavo sugriovė!.. (*pauza*). Tyli, nenori rūstauti dievaitis galingas, kad žmonės jį užmiršo, jam nemiršančiam laimingam šiojo pasaulio senai nebereik; Ir kapuos neramina nu-

vargusios tėvynės rauda, o pasauly — jos sūnūs tą kerštą baisiausią traukias dievų!.. (*atėjus vidurin scenos, iš kairės pusės išdidžiai išeina Želigovskis, kardu prie šono ir brauningu prie diržo, ordenais pasipuošęs. Lėtai eina per sceną*).

Kareivis. Kas esi, varginga žmogysta? (*pažuokdamas*). Nakties glūdumoj čionai nebijai vaikščiot?! Kas čia tave traukia? Gal prosenių pagarbint atėjai, aukų atnešei? Sakyk, kaip tu vadinies, kas per vienas esi?

Želigovskis. Mano vardas pasauly garsus: aš — Želigovskis... Ne protėvių garbint atėjau, ne aukų atnešiau. Pasaulis pamiršo protėvių garbinimą. Aš savo užkariauton pilin kas naktį žiburiuotujum Vilnium gērėtis ateinu...

Kareivis. Nuo ko-gi tu Gedimino pilį užkariavai? Kas ją buvo pagrobes, kas šventąjį Vilnių buvo išplėšęs? Paaiškink man, gerbiamasai, kokia ten vėliava kuore plevėsuoja, — aš Vyties joje nebematau!..

Želigovskis. Ten vėliava kuore — Lenkų aras viengalvis...

Kareivis (perkirsdamas). Lenkų aras?! Ką kalbi?..

Želigovskis. Taip — Lenkų aras! Vilnių lietuviai sau buvo pasisavinę, bet aš, klasta bei lenkų armijos pagelba, vėl atsiėmiau jį iš žiaurių vangių-plėšikų nagų! Pašėlė buvo kovos; — narsūs-gi tieji plėšikai, — mūsųškių dvigubai žuvo...

Kareivis (piktai). Nutilk! Neburnoki lietuvių, kitaip sutrupinsiu aš tau smegeninę!.. Sakyk, kas tu esi?

Želigovskis. Aš — lenkas! Vilnių Lenkijai esu užkariavęs garbingai; už didvyrišką darbą štai ordenai šiejie puošia mane...

Kareivis (sumišęs). Nesuprantu... O, visagaliai dievai!.. Tai Vilnių jau nebe lietuviai valdo?!..

Želigovskis. Ne — lenkai! Vilnius nuo amžių Lenkijos kaip buvo, taip ir yra!

Kareivis (įnirtęs). O, nelaimingasai! Kokius žodžius ištarė tavo lūpos! Vargas tau, niekše! (*išsitraukia kalaviją, povaliui eina prie Želigovskio, tasai nusigandęs drebėdamas traukiasi*). Ką? ar taip nusigandai? Ko gi bėgi? Juk tu sakeisi didvyris esąs ir didvyriškų darbų nudirbęs esi?!..

Želigovskis (drebančiu iš baimės balsu). Su

mumis prancūzai... Jie mus prigundė... ir Vilnių užkariaut pagelbą davė...

Kareivis (per savo įnirtimą nieko negirdėjęs). Ko gi bėgi? Sustok! Mane didvyriu niekas nevadino, aš tik už Tėvynę garbingai numirti kovos lauke mokėjau; palauk, išmėgink, ar aštrus tavo kardas, ar Gedimino kareivį pajėgsi numogt... Vis bėgi... Oi ne! nepabėgsi, sužeistas stumbras skriaudiko nepaleidžia, tu-gi — man perskriodei širdį kartu neteisybės žodį lietuviams pasakęs!.. Vilnių aš vienas atkariaut nepajėgsiu — tad tu nor žūki nuo mano kalavijo!.. (Smogia Želigovskij, tasai negyvas krinta žemėn). Pykuolis baisiais savo nagais sudraskys tave... Štai, juodas nuodėmingojo priešo bėga kraujas... Čion vaidensis jo vėlė... Joks paukštis nutūpt čion nedrįs, ir perbėgt per šią vietą žvėrelis... Tolimi ainiai žiaurus priešo mirtį minės... (paėjęs truputį į šalį). Lai merdi kalavijas nuodėmingojo kūne — priešo kraujas Dausų šalyj nebepakenčiamas... juom gi suteptas mano kalavijas!.. Einu aš sau vėlei kapuosna, o mano darbas — gal ainiams tvirtybės priduos ir sukurs jiejie nelabąjį priešą vyti šalin! Dar bus žūt-būtinė kova už Vilnių, tokia pat garsi ir žiauri, kaip Keistučio sūnaus — Vytauto ties Žalgiriu su Kryževiais piktais, ir priešo nelabojo jėgą sutrupins ir atbus Tėvynė visiškai laisva, laiminga ir amžius gyvuos didvyriškais darbais savo sūnų pasipuošus! Einu, metas man grįšti kapuosna... (povaliai eina ton pusėn, iš kur atėjęs, orkestras už scenos tyliai — iškilmingai groja Tautos Imnų. Pirmą pėdą pagrojus, uždanga leidžiasi).

— o —
Žibuntas.

AR PAŽISTI.

Ar pažįsti tą šalelę,
Kur ūžia giruzės,
Kur vingiuojasi upelės
Baltojon jūruzėn?
Kur žmoneliai — vargo gėlės —
Saulės pasiilgo,
Kur rasa — tai ašarėlės —
Sausą žemę vilgo?

Ar pažįsti tą šalelę,
Kur vargai tur sūnus,
Kur vargeliai turi galę
Pagimdyt galiūnus?
Ašaros kur valgant krinta
Ant juodos duonelės,

Kur verksmais širdelė minta,
O siela skausmeliais?

Ar pažįsti tą šalelę,
Kur žali beržynai,
Kur bitutės tarp žiedelių
Zimbia po vyšnynus?
Kur medeliai šnekučiuoja
Vis su debesėliais,
Snūdžią gamtą kur bučiuoja
Vėjas atsikėlęs?

Ar pažįsti tą šalelę,
Tą žirgų numintą,
Iš vargų didžių žiedelių
Dainos kur nupinta.
Per dienele per, naktele
Jų klausyt galėtum
Ir, pažinęs mūs šalelę,
Neatsigėrėtum.

KUN. V. G. VILKUTAITIS,

Šv. Jurgio par., Cleveland, Ohio, klebonas, Lietuvos Vyčių 25-tos kp. dvasios vadas, didis katalikų jaunimo žadintojas ir rėmėjas; įžymus muzikas, kuris vadovauja L. V. 25-tos kp. chorui.

Leono Tolstojaus.

Ištrauka iš "Alberto".

BET ko verkė tas, kurs gulėjo sopoje? Štai ko jis verkė. Jis dabar turėjo 35 metus amžiaus, buvo turtingas ir jam senai jau visur ir visuomet buvo nuobodu ir liūdna. Nuobodavimas jo gyvenime virto kaip ir neatskiriama draugu. Ir ypatingai jam buvo nuobodu ir liūdna, kada reikėjo linksmintis. Jis buvo apyplikis ir plaukai nesiliovė kristi, kojose reumatizmas, o viduriuose siautė gemorojus. Kiekviena diena nuo ryto iki vakaro jis buvo nepatenkintas, tarsi, koks prakeikimas kankintų, ir, nežiūrint geros širdies, ne tik nieko negalėjo mylėti, bet ir pats sau darėsi nepakenčiamu.

O buvo laikai, kuomet jis buvo jaunas, puiškus, kuomet jis mylėjo ir iš savęs tikėjosi ko tai nepaprastai gražaus. Pirmieji "Melanholijos" balsai, kokių tai nuostabių susijungimų įspūdžių, nunešė jį į senus gražiuosius laikus. Ūmai prieš jį atsirado salė, kurioj dar vaikais būdami jie bėgiojo aplink stalą, kuris dabar išskirtas į dvi dali ir prie sienos pristatytas. Salėj žiba 8 žvakės, groja 4 žydai ir kaimietišku vestuvių balius eina pačiam įsiau drinime. Štai senutė motina šventadienio rūbuose, šipso ir senųjų papročių judina lūpom, gėrisi jauna gražuole duktere ir puikioju sūnumi; štai gražuolė, jauna ir laiminga sesutė, štai jie visi, paprastieji draugai ir giminės; štai virėjos, tarnaitės ir vaikai susigrūdę tarpdury pasiziūrėti ir pasigėrėti jaunuoju ponu. Taip, buvo jis vyras gražuolis, dobilas, kraujo ir pieno, visi juomi gėrėjosi, o jis su įkvėpimu ir laime visa tai žinojo.

O štai ir visų panelių panelė, jinai, Lyzutė Tuchmačeva, puikiuose drabužėliuose. Nuostabūs drabužiai! Pirmiausia dėl to, kad jie prie jos, o antra, kad jie atidengia jos gražų puikų kaklelį ir puikias rankytes nepratusias prie apnuoginimo. Ji nuolat šipso, kone kvatoja; bet koks džiaugsmas ir laimė tryška iš jos juokų ir šypsenų!

Žvilga balti dantys, žvilga akys, žvilga raudoni veideliai, žvilga plaukai, žvilga kaklo baltumas, žvilga Lyzutė visa spindinčiu žvilgėjimu. Taip, jinai iškaito, bet kaip puikiai iškaito! Taip iškaista vien kaimo mergelė: iš jos kvėpuoja sveikata ir pajėgos. Trumpi, susisukę plaukeliai prie smilkinių ir stambioj kasoje gula, krinta ant veidelių, iš kurių ritas skaistūs perliniai lašai. Prie jos šilta, malonu, aistringa. Jis jau dvidešimts kartų su ja pašoko valsą ir vis maža.

Štai jis padarė žingsnį nuo durų, o jinai jau šipso, žvilgsi į jį degančiom akim; jinai žino, kad jis ateina apglėbti jos jauną kūnelį ir kad vėl kartu pasileis per salę slidžiomis grindimis. O valso balsai pilasi, pilasi-plaukia kaitindami jauną kraują ir nešdami į širdį kokį tai saldų baugų ilgesį ir ugnį. Ir kaip tai nežinoti, kad jis į ją eina! Nors čia yra dešimt panelių, dešimt vaikų ir kiti, bet visa tai niekis; visi žino, kad čia yra tik viena gražuolė Lyzutė, vienas gražuolis — jis. Daugiau nieko be Lyzutės ir jo nėra; kiti tik taip nuduoda, kad jie yra.

Viena ji, mano Lyzutė! ir dėl to mano, mano Lyzutė, kad aš visas jos, kad su laimės ašaromis pasirengęs (kad ji mane kankintų, muštų iki kraujo, luptų mano odą) toj pat minutėj dėl jos mirti, eiti kalėjiman dėl jos, dėl Lyzutės. Štai aš einu prie jos, o pirmoji smuika, žydo rankose, skleidžia valso balsus. Žiūri motina, žiūri kiti ir mąsto: štai porėlė! kitos tokios visam pasauliui nėra. Aš einu prie jos, o jinai jau pakilo, pasitaisė drabužėlius dengiančius jos nuostabū kūnelį. Jinai pakėlė rankytę ir ji balta, švelni, kai plunksnelė, atsigulė ant stiprių mano pečių. Aš kvėpuoju tuo jaukiu šiltu oru, kurs apie ją siaučia; suvirpo kūnelis, sumirgėjo kojos ir mes ėmėm kristi... štai žydas, štai motutė, sesutė ir jos vyras — visi žiūri ir šipso, o štai ir jinai pasiziūrėjo, nepasiziūrėjo, o kaž kas su ja ir manimi atsitiko. Štai jis! Šitame jos žvilgsny pasirodė kaž kas stebūklinga, ko aš nedrįsau žinoti, o visa širdimi troškau žinoti. Mes skrendam, mirga kojos, švyti baltos rankytės, kilnojas jaunuos krūtinės, kaž kas skamba, groja, bet aš nieko nežinau ir žinot nenoriu. Štai skamba jos balsas, ir ne balsas, o kuždesys, bet aš ir jo negirdžiu ir girdėt nenoriu. Bet kodėl jinai šipsojo? Dabar aš suprantu, kad nešipsoti negalėjo.

Smuikų balsai vos vos girdimi. Tylu. Viena žvakė jau nudegus, kedės riogso, aš svečių kambary ir jinai čia pat. Mes sustojam, jinai juokiasi, o jos krūtinė aukštai kilnojasi nuo laimingų atodūsių. Mūsų akys tarpais atsiskiria ir vėl susiduria. Ir mes nei nepajuntam, kaip atsiduriam kits kito glėby. Tuo tarpu per svečių kambarį, rimtu veidu, pereina Juozas, kad pakaitus sudegusią žvakę kita. Ką čia Juozas! Jinai, šipsodama, žiūri į mane, o aš, traukdamas dainužę, einu į šokių salę.

Šilko skepetėle braukdamas iškaitusį veidą,

galvos krestelėjimu aukštyn sukloamas tvarkon gražius tankius plaukus, aš pro tarnus ir saviškius traukiu salėn. Mamytė čia, jos geras veidelis iššaukiamai žiūri į mane, jinai šipso, bet aš išdidžiai einu pro šalį ir skaudžiai, klausiamai, žiūriu į ją: "Nenoriu suprasti!" ir jos visiškai neliečiu. Lyzutė grįšta ir dar linksmiau žiūri į mane, o aš į ją? Gėdintis? Ko? Mes didžiuojamės; nieks pasauly nieko geresnio, puikesnio negalėjo padaryti. Gal būt Juozas papasakos Michailovai, o M. mamytei, ir mamytė paslaptomis susitars su kaimynais ir jie visi ims dūsauti ir rūpintis, kaip visa tai paslėpti. Bet kas jie? Jų visai ir nēr! Lyzutė, štai ji, Lyzutė dūšėlė, gėlelė, štai ji, akytės, lūpytės, dantukai, kuriuos aš jaučiau štai šį vakarą. Aš ir vėl einu su ja šokti. Be jos del manes pasauly daugiau nieko nėra.

Išėjau prieangin ir pasisukęs grįšti netikėtai sutikau mamytę. Kokia buvo jinai linksma. Aš kalbėjau su ja pašnabždom, paskui sutrypiau kojom, darydamas įspūdžio, kad tik ką čia atėjau ir neapsistojau. Mamytė pagrasė, nusijuokė ir prašalino, o aš vėl nuėjau salėn.

Dieve, kaip man buvo linksma, gera! Koks aš buvau laimingas, žavėtinas, koks buvau galingas, koks protingas ir kvailas! Aš persiverčiau ratu, būsimą savo uošvį rankomis nunešiau pas stalą vakarieniauti, aš peršokau per visą stalą, aš parodžiau visas jėgas. Ir visi žiūrėjo ir gėrėjosi, o, svarbiausia, aš pats nenustojau gėrėtis savimi. Ši vakarą aš galėjau padaryti visa, ko tik užsigedžiau. Jei tik būčiau pamėginęs, tai šį vakarą būčiau lubomis ėjęs, kaip ir grindimis. Atmenu, sužvangėjo varpelis: Lyzutei ir mamytei pristatė vežimėlį. Kaip aš nuostabiai užsigavau! kaip aš nusprendžiau: jos nevažiuos ir jos nevažiavo. "Mamyte, maldaukit", — tariau aš. Senutė nubėgo, gudriai šipsodama, paprašė ir jos nevažiavo. Ir kur dabar ši maloni senutė?

Jos paliko, bet kaž kodėl nuėjo aukštyn gultu, kuomet man išrodė, kad miegas visai nereikalingas. Jos nuėjo gultu, o aš, įkaites, įrasojęs prakaitu, nusiėmiau kaklaryši ir pradėjau vaikščioti rasota žole po kiema, žiūrėjau į jos langus ir vis mintijau, ka man dar padaryti: eiti maudytis, ar raitu nujoti 20 verstu iki miesto ir atgal, ar gulti čia pat ant tako, o paskui pasisakviti, kad vis tai del jos padariau. Atmenu, panaktinis taip pat vaikščiojo po kiema. Ūmai aš taip stipriai namvlau: jis, geras mūsų muzikėlis, reik iam šį ta duoti, tariau sau, ir pradėjau su juo kalbėtis. Ir Lyzutė, ir ši naktis, ir aš — visa toji kilnybė išsireiškė jo gerame barzdotame veide.

Štai ka priminė muzikos balsai tam, kuris gulėjo sonoje ir verkė. Jis verkė ne del to, kad praėjo laikas, kurį jis geriau galėjo sunaudoti.

Jei gražintų jam tą laiką, jis nesiimtų jo naudingiau sunaudoti, o verkė jis delto, kad tas laikas jau nėkuomet ir nėkuomet negrįš. Atminimai apie tąjį vakarą su visom jo smulkmenom jo galvoj sukilo, gal būt, del to, kad Alberto smuikos balsai labai buvo panašūs pirmos smuikos balsams, kuria grojo žydas sutuoktvių vakarą, gal būt, del to, kad tas laikas buvo grožės ir pajėgų laikas, o Alberto balsai buvo visi grožės ir pajėgų. Toliau, Alberto smuika kalbėjo tą patį ir tą patį: "praėjo, jau praėjo tas laikas ir jis nėkuomet negrįš... Verk, verk jo, išverk visas ašaras ir mirk ašarose... Tai vienintėlė laimė, kuri pasauly tau paliko".

Ir jis verkė ir gaivinosi.

Vertė

Matas.

J. Naruševičius.

DIRBK, KOL DIRBTI JĖGOS LEIDŽIA.

Dirbk, kol dirbti jėgos leidžia,
Gera laiką išnaudok,
Nepraleisk brangios jaunystės,
Jos veltui neišeikvok!
Kuo daugiau iš jauno dirbsi,
Tuo senatvėj bus lengviau,
Kuo labiau darbą mylėsi,
Tuo gyvensi laimingiau.

PAŽINAU.

Pažinau aš šinkarkėlę,
Piktą rudaplaukę,
Josios šinkėj' degtinėlė
Lyg upelis plaukė...

Ne šinkarka — tai merguzė
Paupyj dainavo,
Ne degtinė — bet širdužės
Ji jausmus šinkavo.

Pažinau aš merguzėlę
Jauną skaistaveidę,
Ji anksti su motina kėlės
Ir pievelėn leido.

Ne merguzė — dainą jauną
Mano siela žino
Ji kartu kovon keliauna
Ir keliaut ketina.

Juozas Paukštelis.

Kodel?

Kodel, Dievuli, taip davei?
Kad lieku vienas amžinai
Keliauti ilgėsių taku,
Skurde be laimės, be draugų.
Ant kelio usnims apsodinto,
Kodel saulužė nesušvinta?
Kodel širdužę mano jauną
Skausmų rasa griaudžiai vis plauna?

Kodel, Dievuli, taip davei,
Kad mano šypsanti veidai
Jau niaukias vakaro ūkais?..
O audros žudančiais nagais
Jų jauną žydinčiąją gėlę
Išraut mėgina net išėlę...
Ir nori kad pagelstų jieji
Kaip gelsta lapai rudenyje.

Kada, Dievuli, man sušvis
Skaistesnis saulės spindulys?
Kada dejavimas širdies
Laimužės marėms apsilies? —

*

Kas vargo lopšyj' pagimdytas,
Tam nemalonus laimės rytas,
Tas žemės ūkanoj paklysta,
Skrustai tam daug ankščiau suvysta...

Aš nedejuosiu, man smagu
Šypsotis pokilyj' vargų...
Aš laisvas skrisiu į erdves
Kur lakios mintys tik beneš...
Anksti pradėjęs baigsiu vienas
Jausmais matuoti ūko dienas,
Skausmuose verdančios krūtinės
Brandinsiu vien dainas auksines.

Šiauliai, 23 VI. 13.

Juozas Paukštelis.

—x—

J. Naruševičius.

MOKYKIS!

Mokykis, mokykis,
Kaip galint daugiau,
Kad būtų išmokus
Gyventi lengviau.
Mokykis, mokykis,
Nuo pat mažumės,
Tai mokslo saulelė
Šviesiai užtekės.

Mokykis, mokykis,
Kasdieną dažnai,
Tai ūkanos tamsios
Išnyks amžinai.
Mokykis, mokykis,
Turėkie vilties —
Iš mokslo sulauksi
Šviesios ateities.

V. Endziulaitis.

Ei, kiek kartų aš dėl vargo,
Nors šešėlio jau verkiau...
Dar nematęs sviesto margo
Jo kančias jau išskaičiau.
Ir lyg lapas aš virpėjau,
Dėl manosios ateities,
Kad sulauksiu — netikėjau,
Jog dar saulė man sušvies...
O dabar, kaip supas bangos,
Verčia valtį man vilnis
Ir smagu, kaip artyn rangos
Juodasparnė ta mirtis...
Juo kova iškil didesnė
— Nugalėti maloniau
Ei, karionė daug saldesnė!..
Be jos žūčiau tuč, tuoju...
Užkit, sukitės verpetai,
Siųskit audrą su žaibais!
Dar nebaigias mano metai,
Dar aš lėksiu su arais.
Dangaus plotuos paskrajoti,
Į saulutę pasikėlęs
Laisvės imną sugiedoti,
O paskui — kur eina vėlės...

Vienas brangiausių žmogaus dovanų ir vienas stipriausių kultūros veiksmų, yra sugebėjimas rašto ir spaudos ženklais išreikšti žodį—tobuliausią minties tarpininką.

Rašte ir spaudoj tartai minčiai nei laikas, nei tolis ribų nestato, tiktai nutraukia nuo jos melagingą kaukę, pro kurią momentas kalba.

Tada lieka paminklas—ar mūsų menkystei, ar mūsų didybei.

Kokią mintį mes tarsime?

V. Mykolaitis-Putinas.

—x—

Nedidelis daiktas būt mylimu: juk ponios tam ir suvertos, kad mus mylėtų. Bet ar jums ponai, neteko būt neapkenčiamais, neapkenčiamais baisiai, pasiutiškai? Ar nepastebėjot jūs neapykantos malonumų? Ką?

A. Čechovas.

GENEROLAS SILVESTRAS ŽUKAUSKAS,
Vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas, kuriam Vyčiai yra sumanę Aukso Karda.

U. Sapniūnas.

Mūsų Poetų Ateities Svajonės.

(Tąsa).

Niauri ateitis ir tam, kurs praeities pasi-
ilgo. Štai jo godų godelė:

Sūkuriuose vienu vienas,
Ilgesys draskys krūtinę,
Degins ašaros blakstienas?
Geriau būčiau nepažinęs
Tavo šypsni spinduliuoto —
Nei skausmu neišgyvento,
Nei daina neišdainuoto.

Putino Raštai I t. 50 psl.

Graudulingas ilgesys suspaudė krūtinę ir
nukaitusiuose veiduose išspaudė skausmo
ašarą. Žmogus pajunta nykią vienumą —
geriau, rodos, jis būtų pasaulyj negimęs,
skaisčiosios saulutės neregėjęs.

Uslėpęs krūtinėj skausmo dūmas,
Praeisiu, kaip baisūs verpetai.
Gal žmonės šiandieną manęs nesupras,
Bet mano — ateinančiai metai!

Maironis Pav. Bal. 29 psl.

Čia Maironis visų didingiau išsitaria a-

pie žmogaus ateitį. Nors pasaulis jo dabar
ir nesuprastų, bet jam garbės vainikas skir-
tas. Būsimosios kartos vainikuos jį tuo lau-
ru vainiku.

Jei atskiri ateities įvairiaspalviai vaizde-
laičiai tiek giedrai atspindi mūsų poetų jaus-
mingoje sieloje, tai tuo labiau didžiulis tau-
tos būsimų amžių paveikslas turi būti dar
ryškesnėmis spalvomis rašytas. Lietuvos a-
teitis — visų mūsų rūpimas dalykas. Am-
žius niaujama lietuvių tauta savo vargų var-
geliais tik dainoje guodėsi, ją ir giedrią tē-
vynės ateitį dainavo. Daina ilgus amžius bu-
vo tos laimės žiburys, kur saulėta ateitim
niaurioje padangėj švietė.

Visų didžiausias tautos ateities prana-
šas, rodos, yra Maironis. Jam garbinga Lie-
tuvos ateitis jau tuomet vaizdavosi, kada mū-
sų tėvynei sunkių sunkiausias verguvės jun-
gas dėta. Juk ne be reikalų ir jo atvaizdas
padėtas Karo Muzėjaus įžengiamoj dalyj.

“Jaunosios Lietuvos” prologe jis viltin-
gai sušunka:

O vienok Lietuva
 Juk atbus gi kada:
 Ne veltui ji tiek iškentėjo!
 Kanklių balsą išgirs,
 Miegąs kraujas užvirs;
 Nes Kryžius gyvatą žadėjo.

Maironis Jaun. Liet. 4 psl.

Tėvynės skausmai, poeto nuomone, yra jos laimingos ateities žiburys. Visagalis saugo Lietuvą ir jai gyvatos suteiks.

To paties veikalo VI giesmėj Maironis jau drąsiau išsitaria:

O, laikas jau keltis, šalis Lietuvos;
 Gana bus globėjų ant tavo galvos,
 Kurie tavo turtais dalinos!
 O, laikas ir tau savo žodį ištarti!
 Juk, rasit, taip trokštąs išganymas
 arti,

Kursai mūsų bočiams vaidinos!

Maironis Jaun. Liet. 71 psl.

Jis jau raginte ragina Lietuvą pakilti iš gilaus amžių miego, nes laisvės aušra teka, tautos išganymas arti.

Toje pat VI giesmėje poetas nusiskųdamas Lietuvos diduomenės ištautėjimu, jau neabejodamas aušrą praneša. Tąją aušrą jis stato sąlyga diduomenės atlenkinimui. Tautos rytas čia virsta realybe.

Štai tas posmelis:

Kur gryčios aprūkusios, alkanas būvis,—

Ten mūsų iki šiol išliko liežuvis;

Jų mylistos jo užsigynė:

Gal mes nesulauksime tos atmainos,
 Vienok, kad išaušus aukštai padienos,
 Ir juos prižadins tėvynė.

Maironis Jaun. Liet. 82 psl.

Kitoje vietoje Maironis tą pat reiškia ne svajingo sielos gaudėsio pagautas, bet remdamasis realybe:

Aplinkui jau žydzia visur atgimimas;
 Išpančiuotos tautos gyvuoja plačiai;
 Ir Lietuvai lemtas ne kitas likimas,
 Ir Lietuvai aušta laisvės rytmečiai.

Maironis Jaun. Liet. 25 psl.

Juodmario krašto slavų sukilimas ir Karpatų pavasaris poetui buvo tas reikšmingasis faktas, kur dar ryškiau tautos atgimimą pabrėžė.

Ateities aušros akstinais Maironis yra garbinga tautos praeitis ir mus spaudžiamieji vargai, kur didvyrius gimdo:

Pavyzdžiu tesie kad ir šios eilutės:

Atsibus tėvynės sūnūs,
 Didžią praeitį atminę;
 Pagimdys vargai galiūnus,
 Ugnimi uždegs krūtinę!

Maironis Pav. Bal. 12 psl.

Savo ateities svajonėmis Maironis nebuvo perdaug karštas. Tautos rytas jo nuomone ne ryt, poryt teišauš — reikia tam kantrybės, tvermės, darbo.

Štai jo išsitarimas:

Broliai lietuviai! auštančią dieną
 Mūsų nors sūnūs visgi išvys;
 Griaukime amžiais užverstą sieną,
 Norint gailėtus jos beprotys!

Maironis Pav. Bal. 69 psl.

Ir jaunųjų poetų, pomaironinio laikotarpio, Lietuvos ateitį daugiausia dainuoja Putinas. Jis už visus tos kartos poetus dažniau Lietuvą atsimena. Imsime iš jo kuriniu keleta posmelių.

Tremtinio lūpomis poetas ištaria šiuos tautos ateitį pranašaujamos žodžius:

Vargingos tėvynės, vargingi vaikai
 Plačiai išsisklaide po svetimą minia!
 Sudėsime mes dainą—prabils mūsų vargai,

Nušvis mums dangus apsiniaukes pilkai,

Putino R. I t. 109 psl.

Lietuvos vargai ir kenčiamasis jungas, kaip ir Maironiui, Putinui yra šviesaus atgimimo sėkla:

Vargingos Tėvynės, vargingi vaikai!
 Nekeikime savo skausmingo likimo!
 Mūs skriaudos, mūs ašaros, kančios,
 vargai

Ir slėgiantys dvasią tamsybių rūkai,—
 Tai sėkla šviesaus Lietuvos atgimimo.

Putino R. I t. 109 psl.

“Lietuvio giesmėje” Putinas pranašauja “didį kelią į šviesią garbę”.

Į šviesią garbę didis kelias
 Kilniems vaikams tėvų šalies.
 Nuo arklo vėl prie kalavijo
 Jie kietą dešinę išties.

Lietuvis mirt kovoj nebijo:
Į šviesią garbę jojo kelias.

Putinas R. I t. 89 psl.

Poetas visą savo viltį padeda vargingame Lietuvos artojuje. Tasai artojas būsiąs tėvynės laisvės kovotojas — savo kietą dešinę į kalaviją ištiesiąs.

Kartu su laisvės aušra Putinas išpranašauja nuožmius tėvynės priešus:

O jūs, kur kruvinat širdį nūnai,
Prapulsit visi be žymės, kaip sapnai.
Matau aš ant jūsų niekingo likimo
Išspausta žymė prakeikimo.

Putino R. I t. 215 psl.

Visi tie, kur mūsų tautos širdį drasko ir stengiasi jai šviesią ateitį pastoti, dainiaus nuomone, turėsią žūti, nes ant jų likimo padėtas prakeikimo antspaudas.

Tą poetų pranašautą aušrą, jaunas tėvynės sūnus Ed. Steponaitis stebūklingu vaizdu rašo:

Bet štai žaibai iš lengvo gęsta; draiko
griausmai miglas... Audra vilnis ne-
vaiko...

Skaidryn... Tolyn...

Tai Eldija — Aušra.

išskriejo į mares: Jos burės baltos,
tyros,

kaip gulbės žydriu plaukia: Jos švie-
sa, lyg lyros

minkštučiai tonai, skrieja skautuma.
Ant pat viršūnės, laurais vainikuota,
pelėda tupi spinduliuos. Nakties
šešėliai

toli vandens verpetuos sukdamies,
sukėlę

putų pusnykus, traukiasi gilyn,
ir nyksta dibine šviesos... O spindu-
liuota

Aušra vis plauk tolyn, tolyn...

Ed. Steponaičio Rašt. 8 psl.

Problematingiausias yra žmonijos ateities klausimas. Tuo jau, rodos, niekas nė neabejoja. Jis rišamas tūkstančius metų, bet, deja, neišrištas. Mums čia svarbiausia pamatyti, kaip lietuvių poetai sau žmonijos ateitį persistato, kokius jai imnus gieda.

Gyvenimo sunkybių spaudžiamas jaunas poetas Pr. Vaičaitis šiaip išsitaria:

Dar ilgą kelionę, žmonija, keliausi,

Kelionę vien prakaitu piltą, verksmais.
Pakolei tu dvasią teisybės atgausi,
Pakol apsišviesi šviesos spinduliais,
Tai prieš apgavimą ne sykį tu lenkies,
Ir prietarų jungu per amžius tu deng-
sies.

Vaičaičio Rašt. 125 psl.

Jam žmonijos ateitis, kaip ir jo gyvenimas, vaizduojasi tamsi, sūkuringa, prakaitu ir verksmais pilta. Lyg prakeikimą jis meta žmonijai tardamas, kad ji per amžius dengsiantis prietarų skraiste.

Maironis-gi "Geresnių laikų viltyje" kitokia akimi žiūri į žmonijos būsimojus amžius, tardamas:

Su Dievo pagelba ir mokslo galybe,
Sustosim į darbą su dvasios stiprybe:
Išnyks šalininkai nakties.

Maironis Pav. Bal. 10 psl.

Visų optimingiausiai apie žmonijos ateitį, rodos, bus išsitaręs V. Krėvė savo "Laimėjime":

"Kur sutvisko pirmieji aušros spindulėliai, iš jūrių gelmės atsikėlė saulės spindulių nušviesta mergina, baltais, ilgiais rūbais. Ant gražios jos kaktos, apvainikuotos aukso plaukais, dangaus ramybė išskėtė sparnus, o mėlynosios akys švelnumu bliksi. Aukštai ant jos galvos plevėsuoja didi auksinė vėliava... Joje ugninėmis, krauju patvinkusiomis raidėmis žiba, spinduliuoja: — Laisvė Lygūbė... Po jos kojų teka nauja saulė... Pasaulis bunda..."

V. Krėvės Rašt. 32—33 psl.

Tokią ateitį lemia Parnaso deivė žmonijai, o mums tik tenka jos laukti...

Telšiuose, 22. XII. 25.

Štai, ką paliko vokiečiai ir bolševikai išeidami iš Lietuvos!

Choras.

(Keletas pastabų chorvedžiams ir choristams, choristėms).

Choras paeina nuo lotynų žodžio: *chorus*. Tai yra bendras dainavimas daugelio, ar keletos žmonių. Chorą gali sudaryti vieni vyrai, vaikai, mergaitės arba vyrai ir mergaitės. Pav. vienu moterų bei mergaičių, ar vienu vyrų bei vaikų choras, vadinasi lygių balsų choras. Kuomet kartu dainuoja — vadinasi mišrus choras. Choras, gali būti mažas, vidutinis ir didelis. Jau 10—12 žmonių sudaro chorą. Juo didesnis choras, tuo geriau galima padainuoti choro kūrinį.

Chorą sudaro tie žmonės, kurie turi muzikalų balsą, gerą klausą, muzikalų pajautimą. Juo dainuotojai-jos muzikalingesni-ės, daugiau kartu dainuoja, tuo gražiau sudainuoja ir geriau būna išpildomas veikalas. Klysta, kas mano, jog užtenka mokėti savo balsą (partiją), kad dainuoti. Reikia susidainuoti, tas svarbiausia, pasiremiant ir išigilinant į dainuojamąjį dalyką. Choras, kur daug jausmų ir temperamentų susijungia į vieną bendrą jausmą ir jėgą. Chorą galima pavadinti gyvu ir jautriu organizmu, pergyvenančiu tai, kas atliekama, išpildoma.

Choras dalijasi į atskirus balsus: aukštuosius, vidutinius ir žemutinius lygių balsų ir aukštuosius ir žemuosius vyrų ir moterų balsus.

Aukštieji moterų (mergaičių) balsai vadina-

si *sopranai*, vidutiniai — *mezo sopranai*, žemutiniai — *altai*, žemesnieji — *contraltai*.

Vyrų balsai yra: aukštieji — *tenorai*, vidutiniai — *baritonai*, žemieji — *basai*, visai žemi — *contrabasai*, o rusuos — *oktavistai*.

Lygių balsų choras skirstosi į I ir II sopranus, I ir II altus. Vyrų choras: į I ir II tenorus ir I ir II basus.

Mišrus choras reikalauja: sopranų, altų, tenorų ir basų, rečiau, daugiau balsų.

Sulig sudėtis, tvirtumas atskirų balsų, pav., sopranų ar basų, turi būti beveik lygus. Geriau, jei sopranai ir basai kiek tvirtesni už altus ir tenorus. Negalima tiksliai nurodyti, kiek į kokį atskirą balsą reikia žmonių, nes žmonių balsai nevienodi: vienu skambesni, tvirtesni, kitų dūslesni ir tt. Choro vedėjas proporcingai išskiria, kurie kitus perviršija. Negražiai skambės, jei sopranai, ar kiti balsai, bus daug silpnesni, ar smarkesni. Reikia priminti, kad dainuojant chore nei vienas dalyvių nesistengtų kitus užrėkti, perviršyti. Tas kenkia ir dainuojančiam ir chorui.

Norėčiau kiek apsisėti ir, remdamasis savo praktika, šiek tiek praplėsti kalbamąjį dalyką:

pasidalinti su chorvedžiais ir dainuotojais-jomis keliomis mintimis.

I.

Choro vedėjas.

Be abejo, svarbiausias choro dalyvis — chorvedis. Nuo jo gabumų, išsilavinimo, praktikos priklauso choro gerumas. Choro vedėjas, svarbiausia, turi būti giliai muzikulus ir nuolat studijuojantis tuos kūrinius, kuriuos mano mokinti chorą dainuoti. Be to, choro vedėjas turi niekur nepraleisti progos, kad išgirsti kitą chorą dainuojant, pamatyti, kaip kitas diriguoja. Nors ir nekoks būtų choras ar chorvedis, ieškantis pasimokinimo atras sau naudos kiekviename dainavime: ko vengti ir ką tobulinti. Visa paslaptis chorvedžio glūdi jo viduje. Jeigu chorvedis muzikalus, jauslus ir gerai išsilavinęs, tuomet, reikia tikėtis, kad jo vedamas choras bus malonus klausyti. Reikia vengti chorą mokinti dėl to tik, kad reikia. Chorvedis turi darbuotis ne delto, kad reikia, bet delto, kad jis jaučia pašaukimą ir galės savo rankos mostelėjimu pavergti daugelį žmonių ir priversti gyventi tuo jausmu, kvėpuoti tuo menu, kuriuo pats kvėpuoja. Taigi, chorvedis turi su pasišventimu prie savo darbo atsinešti, jei nori, kad tas kilnus darbas būtų vaisingas. Be to, labai pageidaujama, aš manau, net būtina, chorvedžiui žinoti, kas tai yra vokalis giedojimas. Tam tikslui chorvedis turi jausti teisingą ir klaidingą balso skambėjimą, delto turi pats žinoti dainavimo metodą. Taigi, kiekvienas privalo pats pas koki dainavimo mokytoją pamankštyti savo balsą, jį nustatyti ir išlavinti, svarbiausia, turėti dainavimo metodą. Žinoma, yra chorvedžiu, kurie ir be to dainuoti išmokina, bet jeigu nejauti, kaip keno balsas skamba, negali būti garantuotas, kad jo nepagadinsi.

Antras dalykas, tai studijavimas klasinių chorui parašytų kūrinių. Žinodamas ir mokėdamas tik tas daineles, kurias choras mėgina dainuoti, negalėsi įkvėpti tos dvasios ir galės, kuri publiką žavi. Reikia, kad chorvedis daug daugiau ir plačiau matytų ir turėtų idealą, kur jo choras turi siekti. Turint mokymo metodą, atitinkamą choro jėgoms repertuarą, žinant, ko choras turi siekti, reikia pradėti mokinti. Čia vėl reikia labai atsargiai rinkti chorui dainas. Teko girdėti vos susiorganizavusį chorą dainuojant sunkius kūrinius. Tai tas pats, ką duoti vaikui vietoje pradžiamokslio kokią mokslo knygą. Kaip literatūroje, poezijoje yra sunkių ir lengvų kūrinių, taip ir muzikoje, dainavime. Naujai organizuotą chorą reikia pradėti nuo lengvučių liaudies dainelių. Manychiau, kad naujai organizuojamas choras pradžioje vien gamas ir interva-

lius dainuotų, tariant solmizuotės tvarka, būtent: do, re, mi, fa, so, le, si, do ir tt. Lavinti tik atskirus balsus. Kuomet gamos majorinės (didėsės) ir minorinės meliodinės ir garmoninės (mažosios) skambiai eis ir dalyviai atskirs aukštesnį garsą nuo žemesnio, tuomet ir daina bus nesunku išmokinti.

Negaliu nepaminti to, kad visi, kas dainuoja, nežinotų gaidų (natų). Tai būtina. Reikia chorui duoti pamokas iš muzikos teorijos, pratinant dainuoti atskirus garsus, supažindinant juos su gaidų (natų) ilgumu ir aukštumu. Kuomet grynai (čystai) bus balsu paimami garsai — intervaliai, tuomet, prie atitinkamo balso skambėjimo, nesunku bus išmokinti ir dainuoti atskira partija.

Toliau, laike dainavimo pamokų, choro vedėjas privalo daboti tvarkos, kad dalyviai, kurie nedainuoja, užsilaikytų ramiai ir nekliudytų mokintis. Tame laike kiti turi mokintis dainos ar giesmės žodžius. Higienos žvilgsniu, visi, kas dainuoja, turi būti nusirėdę viršutinius drabužius, liusu kaklu ir kad toje salėje, kur dainuojama, vyrai nerūkytų, o mergaitės kad neateitų pudruotos bei kvėpaluotos, nes visoki kvapai kenkia balsui. Be to, choro vedėjas turi visus dalyvius priversti giliai kvėpuoti ir lygiai tęsti balsą. Mergaitės neturi per juosmenį susiveržti, o vyrai nešioti mažų apykaklių.

Mokinti geriausia su piano pagelba. Muzikos instrumentas turi būti gerai suderintas. Mokinant, pirmiausia reikia dainuojamąjį motyvą dviem rankom per oktavą skambinti ir tik vėliau skambinti visą partitūrą, kad besimokinantieji atskiro balso (partia) galėtų priprasti prie visos veikalo garmonijos. Kuomet visi atskiri balsai gerai savo partijas moka, reikia pradėti visu chorą; pirmiausia — vienos mergaitės, paskui — vyrai, ant galo — visi. Kuomet pradeda visas choras dainuoti, reikia stengtis, kad lygiai, be baimės, pradėtų. Geriausia, pirmąjį dainos ar giesmės akordą paėmus tęsti, paskui vėl kartoti ir taip kelis kartus. Čia — pradžia disciplinos. Kuomet visi, ar atskirai, lygiai ir gražiai paima, tuojau gaminasi gražus įspūdis. Chorvedis, atskiruose akorduose turi taip išmokinti chorą, kad tas būtų muzikos instrumentu chorvedžio rankoje, kurį valdo prityrusi ranka. Pradedant visu chorą dainuoti, pirmiausia reikia truputį lėtesniu greifumu ir kartu pianu (kiti muzikos instrumentai mažiau tinka). Visi ženklai esantieji partitūroje turi būti tyliau ar garsiau ne iškarto imami, o nuolat chore gyvendinami. Reikia kad choras nerėktų, nebliautų, o giedotų. Paskui, ilgai nekamuoti, bet daryti partraukas, kad atilsėtų balsai.

Be pamatinių nurodymų, kiekvienas chorvedis mokės toliau vystyti chorą. Gera būtų, kad chorvedis jau gerai dainuojančiam chorui nuolat kartotų gamas, intervalius ir tt., dainuojant po keletą minučių prieš kiekvieną pamoką, su kiekvienu atskiru balsu: sopranais, altais ir tt.

Svarbu taip pat, kad chorvedis būtų visuomet aukštumoje savo pašaukimo ir nei vieno iš dainuojančių nei girtų nei piktų. Chorvedžiui — visi lygūs! kitaip, sunku chorą turėti savo rankoje. Nemaža svarbos tame, kad choras dainuodamas sustoja (nėkuomet sėdint nereikia dainuoti). Chorvedis turi taip sustatyti, kad žemesnio ūgio dalyviai stovėtų arčiau, aukštesnio — toliau: kad visiems būtų matyti kiekvienas chorvedžio judėjimas. Scenoje, ar estradoje, geriau kad būtų laiptai atsistoti. Tuomet choras gražiau atrodo, geriau skamba ir visi mato chorvedį.

Dar viena. Kuomet choras dainuoja, visi choristai-ės turi žiūrėti į chorvedį. Čia, reikia priminti, kad choras išmokytų dainas ar giesmes, jeigu galima, atmintinai. Tas nesunku. Išpradžios lengvą dainelę, o paskui eis ir sunkesnė. Jeigu tik choristai-ės norės laike pamokų neveltui laiką leisti, bet rimtai ir naudingai pasidaruoti.

Tas, ką viršui išdėsčiau, priklauso nuo chorvedžio ir jisai, kaip viso choro siela ir dvasia, turi vykinti visa tai, kas chorą tobulina, o jam pačiam suteikia smagumo, kad jo darbas ir pasišventimas neina vėjais.

Daug dar galima būtų taja tema rašyti, bet, manau, pradžia pakaks. Vėliau, kuomet choras gerai susidainavęs, moka keliolika dainelių, pats vedėjas gali skirti jau sunkesnių kūrinių.

Diriguoti chorvedis privalo lengvai ir gražiai. Saugok Dieve nemosuoti rankomis, kad iš tolo žiūrint manytum, jog bites ginasi ar šunes užpuolė.

Dirigentas turi kiekvieną mažmožį jausti, jį pergyventi ir rengdamas dainuotojus estradai, turi prie atatinamų judėjimų, veido išvaizdos ir tt. pripratinti.

Daug yra pažymėtino chorvedžiams, bet, manau, suprasdamas dalyką ir rimtai atsinešdamas į jį, choro vedėjas sugebės chorą pastatyti aukštame laipsnyje.

II.

Choro dalyviai.

Prie choro gali priklausyti visi, nepaisant amžiaus, luomo ir įsitikinimo, kas turi balsą, muziką klausą ir norą troškimą susigyventi su mokamuoju veikalu; stengtis kogeriausią jį išmokti, įsigilinant į kiekvieną muzikos frazę.

Dideliai klaidinga mūs, lietuvių nuomonė, kad choran gali prigulėti tik jaunimas, ar tie, kurie yra vieno luomo. Teko matyti rusų, latvių, lenkų choras, ir tai dažnai, kur šale studento dainuoja senas valdininkas, jauna tarnaitė ir tt. Kitur žmonės dainuoja ne delto, kad reikia, bet delto, kad myli dainą ar vokalį giedojimą. Užtai latviai, estai, daro didelius chorų susivažiavimus, kur dainuoja ne šimtai, bet tūkstančiai visokio amžiaus ir pašaukimo dainininkų-ių.

Rusijoje ir Latvijoje ir-gi teko organizuoti chorai, kur šale studento stovėjo kunigas; šale tarnaitės — gimnazistė, darbininkas, inteligentas ir tt. Dainavome, kad parodyti prieš svetimtaučius, jog mes, lietuviai, esame ir turime savo kultūrą. Net stokuojant savų dainininkų, samdydavome svetimtaučius. Niekas nepaklausė manęs, kokios pakraipos choras. Žinojo, kad choras lietuvių ir dainavo, nes jiems buvo žingeidu pažinti mūsų vokalę muziką.

Dabar kas link paties choro. Visi, ypač kas dainuoja ir myli dainuoti, žino, kad yra smagus ir malonus užsiėmimas mokyties savo balsu gaudyti muzikos garsus. Pirmiausia, labai sveika higienos žvilgsniu. Rodos, negirdėtas atsitikimas, kad kas daug dainuoja susirgtų ar mirtų džiova. Dainavimas-giedojimas lavina plaučius, juos drūtinamas, nes kvapas pasiekia visas plaučių klėtkes ir iš ten visą negerą kvapą prašalina. O kas-gi malonesnis žmogui, jei ne skambus, ausi glostas balsas? Visai kitokį įspūdį daro tas pats žodis, ištartas dailiu balsu — stygų virpėjimo balsu.

Dainuojant visuomet reikia stovėti. Sėdėti nepatartina. Stovėti stačiai, galva laikyti tiesiog, kūno neįtempti ir laikyties labai ramiai, nors tvirtai. Veido išraiška anaipol turi būti negazdinanti; taigi, lavinanties, dainuojant vienam, neprošali yra žiūrėti į veidrodį, kad nesusiraukti, ar nedaryti kitu nesamonių.

Paskui, būtina sąlyga — punktualumas. Sutarta daryti repeticija, ateik į ją lygiai tuomet, kuomet nutarta. Prieš dainavimą bent valanda nereikia nieko valgyti; nei rūkyti. Rašantis šiuos žodžius nors kai kada rūko, bet vyrams, kurie dainuoja, nepatartina visai rūkyti. Rūkymas gaudina balsą, dantys pasidaro negražūs ir iš burnos dvokia kartais labai neskanus kvapas, kas, žinoma, nerūkantiems yra nepakenčiama.

Atėjus į pamokas, reikia labai ramiai užsilaukti, duoti galimybės mokyties kitiems balsams. Tam tikslui geriau tylėti, negu plepėti. Bus pertrauka, tuomet bus galima pakalbėti.

Nėkuomet nereikia glamžyti duotųjų gaidų (natu), nes jos — pinigais.

Paskui, stengties pažinti gaidas ir žinoti žo-

džius ne tik paviršutiniai, bet įsigilinti, kad galima būtų jautriau, tikriau, reikšti tą mintį, kurią autorius reiškia.

Dainininkams svarbu visuomet lankyti pamokas, pamylėti dainą ir į pamokas žiūrėti, kaip į mokslą. Klysta, kas mano, jog muzika bei daina yra lyg koks žaislas; muzika bei daina yra toks pat mokslas, kaip kiti. Dar daugiau! Dainuojant-giedant turi dalyvauti ne tik protas, bet ir girdėjimas, jausmai ir matematinis laiko (gaidų) išskaičiavimas.

Mano troškimas yra, kad lietuviai, kurių tėvai ir protėviai išauklėjo tokias gražias dainas, tokius gražius motyvus, kad jų ainiai tas dainas pamylėtų ir liuosa valanda griebtųs dainos, kur ras atilsį ne tik kūnui, bet ir sielai. Be to, bus gražu, kad visoje Lietuvoje ir Amerikoje bei kitur, kur lietuviai gyvena, skambės lietuvių dainos, kurios jungs visas širdis į vieną širdį, visus protus į vieną protą — idėją.

Tikras nuoširdus prisirišimas prie muzikos, jos pamylėjimas, atneš naudą ne tik mums, bet visiems, kam mes savo dainą, savo kultūrą skelbime. Kas-gi yra aukštesnio, kai poezija-daina?! Neapsileiskime savo kaimynais! Juk mūsų tautoje žali laukai, miškai, graži gamtužė tiek daug išauklėjo žmonių su balsais, gražiais ir muzikaliais balsais. Kas-kas, o mes, lietuviai negalime rūgoti Aukščiausiui už tai, kad mes nemuzikalūs. Tik aš nežinau, delko mes taip lyg sustingę. Juk sprendžiant iš mūsų muzikalės kalbos, tų dainų, kurias mums bočiai paliko, tai mes — lygūs italams, nors gimėme ties Baltijos jūra!

Ar varge, ar linksmybėje, kuomet ponas kančiumi kirto, ar kuomet mergelė bernelį į kovą rengė, ar kovos lauke, — liuvio lūpose buvo daina. Ar-gi šandie mums kas draudžia dainuoti?! Ne! Mes laisvi, tebūna tad laisva pas mus ir daina, meno reiškėja!

Jūs, amerikiečiai, esantieji toli nuo Tėvynės, neužmirškite Jos dainų, o daina jus suriš su banguojančioms Lietuvos upėms, žaliuojančiais jų krantais; suriš su Lietuva, Jūsų Tėvyne iš kur esate kilę.

Lietuvos vardas ir menas gyvavo nuo amžių ir gyvuos amžius! Iš ko pažinsi žydą? — Jisai stengias ką-nors pelnyti. Iš ko pažinsi lietuvi? — Jis dainuoja!

Tai tiek norėjau pasakyti apie chorų dirigavimą, chorus ir lietuvių dainuotojus-jas.

A. Vaičiūnas.

Kryžius namuose.

Daugybės katalikų šeimynų namuose randame pianą, viktrolą, rinktinųjų rakančių, gražiausių paveikslų ir tt.

Atsitikus-gi netikėtai ligai, kuomet pašaukiama kunigas, pasirodo, kad namuose nėra kryžiaus.

Tai yra peiktinas apsileidimas!

Kryžius, išganymo ženklas, turėtų būti pirmutinis matomas dalykas vaikučiams, pradendant protauti.

Kryžiaus istorija privalo būti pirmutinė pamoka.

Jis yra tai geriausias prisirengimas ateičiai, tvirčiausias atsispyrimas nuo pagundų silpnybėse.

Jis yra Tiesa, Kelias ir Gyvenimas.

A. T.

FRIENDS.

They are gone and departed,
And I sit alone broken-hearted,
Their memory is far and burning bright,
Bright as the stars that shine in the night.

Companions I had in childhood days,
But they have gone in separate ways,
Yes, all are gone or flown,
There isn't one who I can call my own.

I loved a love, so wondrous fair.
Sweetest blossom that ever blossomed here,
And she also I seem to have lost,
I smile tho' the heart is of frost.

Her words were music to the ear,
Why was she to me so dear?
She was kind, sweet and in her I believe.
So for her most of all I shall grieve.

So must I live in sorrow and in pain,
Think of days that will never come again,
Tho' the world full of sorrows and trouble

[seems

Still I will dream my by-gone dreams.

Pat. Grēnis.

Kokia milžiniška laimė yra mylėt ir būt mylimu, ir kaip baisu jausti, kad pradedi kristi nuo to aukšto bokšto.

A. Čechovas.

LIET. VYČIŲ 79-tos KUOPOS, DETROIT, MICH., BASKET BALL KUOPELĖ, PASIŽYMĖJUSI RUNGTYNĖSE.
 Žiūrint iš kairės dešinėn, pirmoj eilėj: 1. M. Šurkiūtė, 2. M. Petrokiūtė, 3. M. Karpavičiūtė, 4. O. Staniuliūtė;
 Žiūrint iš kairės dešinėn, pirmoj eilėj: 1) M. Šarkiūtė, 2. Meno, 3. Astrauskaitė.

U. Sapnūnas.

Prie Vilniaus Aušros Vartų.

Dar ankstus rytas. Aplinkui tamsu, tik virš Vilniaus mūro sienų raudonuoja matomas dangus auksinės ryto aušros atspindžiu. Gatvėse tylu, ramu... Visi dar miega saldžiu miegu, ilsis po dienos darbų nuovargio, sapnuoja dienos svajones...

Miega milžino Vilniaus gatvės, nesigirdi trukšmingo dienos ūžėsio, nematyt garsiai klebančių minių, tik nubudusios varnos virš mūsų lekiuodamos krankia, suka ratus, skrajoja, blaškos netvarkingai; tik panaktinis atrakindamas vartus subeldžia ir bėga po du, po vieną gatvėmis pamaldūs žmoneliai ten, kur žiba pas Aušros Vartų Panelę Švenčiausią keli šviesos žiburėliai.

Eina, skuba tenai, kur savo sielai ramumą suranda, kur pasilsis jų nuvargintos jėgos, kur

įgyja naujų stiprinančių jėgų savo darbui išvermiai dirbti, kur susilieja jų siela ir mintys su tuo, kas aukšta, kas kilnu, kas žadina prie kilimo, žadina pasišvesti tam, kas naudinga, dora, šventa...

Mažas, bet kas kart didyn einas, būrelis ryto prieblandoje laukia jų idealo paveikslą atskleidžiant. Aukštai plaukia viens už kito reti debesėliai, o pro jų pragiedrilius mirksi paskutinė švieselė gėstančių žvaigždelių...

Ir štai, sužibo aukštai ties būrelio galvomis kelios dešimtys šviesos žiburėlių, atsiskleidė šventas idealo paveikslas, nušvito džiaugsmu žmonių veidai, atsiklaupė, nusilenkė visi lyg vienas ant šaltos gatvės grindinio maldingųjų būrelis...

Sužė švelniu, maloniu muzikos aidu vargonų dūdės, išeina tarnų lydymas Dievo tarnas ir pa-

maldžių žmonelių vadas, tuojau išsiveržė iš džiaugsmo kupinų krūtinų giesmės balsas; suskambėjo atsimušdamas į kurčias gatvės mūro sienas maldaujantis "Kirie eleison" ir pakilo ten aukštai, o švelnutės oro bangos nunešė ten toli, toli į aukštybes, nunešė ten, kur pamaldieji žmonės savo karštu tikėjimu siuntė tas melodijas...

Diena kas kart vis labiau brėkšta, aplink šviesa vis labiau skleidžias ir jungias su aiškiais Šventojo Paveikslo žiburėliais...

Saulė ten toli rytuose tekėti pradada, jos pirmieji spinduliai draug su pamaldžiais žmonėmis sveikina tą šventąjį idealą...

Ir laimingi tie žmonės, ir džiaugias jų širdys apimtos meile Šventojo Paveikslo, ir kyla jų tikinčios sielos ten aukštai pas Dievulį ir jiems gera, ramu, malonu...

Negrauzia jų sielos liūdesio kirminas, nespaudžia nusiminimo angis jų krūtinės, nes viską, ką tik nemalonaus savo sieloje turėjo, atidavė Tai, Kuri jiems yra karšto tikėjimo idealu.

Laimingi tie žmonės, bet nevisi, deja, čia laimę surasti gali...

A. Kirtiklis.

Žvirblis.

—x—

Šventadienio rytas. Dangus giedras, oras malonus. Saulutė pakilo aukštai. Tylu — nedvelkia vėjelis, nejuda medžiai, nemirga lapeliai. Visa gamta paskendus svajonėse. Išėjau į sodą. Einu... Prieš mane vingiuoja siauras takelis, užklotas minkšta vejele. Aplinkui stovi iškeroję medžiai, nulenkтомis šakomis ir pusiau nunokusiais vaisiais. Už sodo marguoja rugienos, apstatytos palinkusiomis rikėmis. Prieinu prie sodo vartelių, atsidarau juos — išeinu į rugieną. Bet štai, pakylą pulkas žvirblių ir išsisklaido. Jų būta sutūpusių nulinkusiose rugių varpose, ir lėsinėta skanūs grūdėliai.

— Tai nenaudėliai! Tiek panešta vargo, kol pasėta, kol nupiauta, sustatyta, o jie, nieko nesiprašę, atleikia ir lesa.

Taip užpykau, kad primanęs išnaikyčiau ligi paskutinio.

— Kaip bus, taip bus, bet jums užsūdysiu kupras, — pamaniau sau, — nenaikinsite pasėlių, kurie taip brangiai kainuoja.

Nueinu į klėtį, pasiimu šautuvą, sugrįžęs, pasislepiu sodo gale, vyšnaičių krūmuose ir laukiu. Netrukus vėl pradėjo rinktis, lėkti į savo pokylį. Lekia po vieną, po du, po tris, o pagaliaus būriais, rodos, kad iš visos apylinkės susi-

rinko. Prisimušiau šūvį ir atsargiai taikau. Ne, negerai — jie išsiskirstę, tik sugadinsiu šūvi. Jei vieną, arba du nušausiu, nuo to nesumažės, o šūvis ne dovanai gautas. Nuleidau šautuvą ir vėl laukiu... Susirinks daugiau, o ne — nors patogiau. Bet kur tau, čirška, čiauska, iškrikę, visose pusėse linksminasi, lesa. Atlėks, atsitūps, apsidairys į visas puses, ar nematyt ko slenkant prie jų, pasilenks varpą, prispaus prie pėdo savo kojomis ir godžiai rankioja po vieną grūdėlį. Bet žvirblis atsargus, neapgausi. Pirmiau apsidairys, paskui lesa. Mažiausias judėjimas, mažiausias šlamesys, mažiausias pastebėjimas jiems veria akis. Sunku pasislėpti. Vos vienas užmatė, jau visi žino. O jeigu ką užvelgė — skubiai išsiskirsto. Pasislėpia, bet negaliu nė pasijudinti, nė patogiau pasitaisyti. Štai, rodos, jie žiūri į mane ir laukia, kol pasijudinsiu. Na, jeigu tik krusteliu, pasidaro tuščia — vis vien nespėsiu nutaisyti, o iš akies nepaįmsiu. Ką daryti? Pasirengiau, kas bus, tas bus, — laukti ir gi negaliu. Paimu atsargiai šautuvą, pridedu prie akies ir kada tik pakils — šausiu. Štai ir pakilo. Iššauņu. Tik pasimaišė ir nēr. Išsiskirstė, išsislapstė, o nukrist nenukrito nei vienas. Nejaugi nenušoviau? Taip, nenušoviau. Dovanai tik šūvį paleidau. Tiek to, grįštu atgal — gal kitą kartą geriau pasiseks. "Čir, čir" — surinka po mano kojomis. Atsigrįžtu — pašautas žvirblis. Jisai negalėdamas pakilti, pašoka nuo žemės ir vėl nupuola, šoka ir vėl puola, lyg atsimušdamas. Pamatęs manę, kad artinuosi prie jo, pradėjo dar labiau čirkšti ir, pašokdamas nuo žemės, tai vėl puldamas, daužytis į kietąjį taką. Pasigavau į rankas. Rankose taip pat burzda, rėkia. Bet rėkia tokiu graudžiu balsu, taip liūdnei, it prašydamas pasigailėjimo. Nežinau ką daryti? Paleisčiau, bet ką gelbės? Juk jis sužeistas, nepaleikia. Paimsiu — nēr kur dėti — ne rankose augęs, ne tvarte maitintas. Nutyla, bet nenuleidžia akių nuo manęs. Akys gailios, pilnos pasigailėjimo, užuojautos. Jaučiu, laikydamas rankose, jo širdies plakimą, jaučiu drebėjimą krūtinės. Aš nustebau... Iš kur imas jėgos, kad pakeilia tiek baimės? Kaip perkenčia tą skaudulį? Nejauku man matyt taip nelaimingą paukštelį. Pamačiau kruviną žaizdą — iš jos sunkėsi sukepe kraujai, varvėdami ant mano rankų. Neilgai švietė jam akys, neilgai plakė širdis. Jis neištverė sopulių, kurie varstė jo širdį. Mačiau, kaip užsimerkė jo akys, išmėtinėdamos mano žiaurumą, jutau, kaip nurimo širdis, drebėdama iš baimės. Jisai nurimo, bet mane nudiegė šiurpuliai nuo galvos ligi kojų. Išpylė šaltas prakaitas, pasidarė baugu. Labai atsargiai padėdų jį ant žemės ir sugrįžtu į sodą pusiau be sąmonės...

Tas liūdnas balselis dažnai pabunda mano krūtinėje. Ir dar prieš akis stovi tas liūdnas paveikslas, kurį tąsyk mačiau. Rodos, girdžiu kiekvieną sudejavimą. Taip... Nežuvo tas skaudus balsas, nežuvo sopuliai, nežuvo... Jis gyvas. Jis primena gyvybę, kuri vis-gi brangesnė už keletą rugio grūdelių...

— o —

A. Matutis.

Beieškant Varpų.

— x —

Jaunas valakas buvo patenkintas, kad puikiai pavyko baigti darbas, kurį nenuilstniai ir kantriai daug metų dirbo. Užbaigęs darbą, atsikvėpė ir manė jau pasilsėti. Džiaugėsi, nes ir buvo iš ko džiaugtis; mat, jis nuliejo porą varpų, kurių gaudimas davė gražiausius ir maloniausius garsus; jautė, kad jo laikas buvo išmintingai sunaudotas.

Ilgą laiką jis nenorėjo persiskirti su tais varpais. Jam rodėsi, kad juose tūno dalis jo gyvatos. Parduoti, tai reikštų lyg perduoti savo vaikus. Pagalios nedateklio ir skurdo prispaustas, jis priverstas buvo atsisveikinti su jais ir perduoti vienuolynui, kuris buvo pastatytas prie gražaus Komos ežero kranto. Nors užmokėta jam gerai, tačiau jautė, kad negali atsiskirti nuo numylėtų varpų. Delto netoli vienuolyno pasistatė mažą namelį, kad ryte, vidudieny ir vakare galėtų gėrėtis skambinant jais "Viešpaties Angelas". Jis neturėjo giminių Gyveno vienui vienas, su viltimi, maldingai praleisti čia ramybėje ir pasitenkinime trumpo gyvenimo dienas.

Gražus ir ramus kampelis, apie kurį svajojo, tačiau nebuvo jam skirtas. Neilgai trukus kilo sumišimai: žmonės sukilo prieš žiaurią ponią. Tai buvo lyg naminis karas. Valdžia ėmėsi ginklo. Daug sukilėlių išsislapstė po girias ir vienuolynus, delto daug vienuolynų buvo išgriauta ir sunaikinta.

Kuomet sukilimai pasibaigė, žinoma, valdžios pergale, jaunas valakas, kuris slapstėsi giriose, sugrįžo į seną savo vietą, labai nusiminė, pamatęs, kad jo namelio visai nėra, vienuolynas sugriautas, o varpai, — malonūs, numylėti varpai — kaž kur dingę. Tik vėliaus sužinojo, kad vienuolyno varpai liko išvežti į svetimą šalį, o į kokią — niekas nežinojo.

Apgailestavęs ramųjį kampelį, jaunas valakas pasileido į platųjį pasaulį ieškoti varpų ir pastojo klaidžiojant. Jis nerimo ir be perstojo apie juos mąstė. Dieną būdamas kelionėje girdėjo jų gaudimą, o naktį apie juos sapnavo.

Žmonės badė jį pirštais, lyg į kokį pabastą, o vaikai, bijodami jo, slėpėsi. Jis apaugo ilgais plaukais ir barzda. Eidavo visuomet su lazda. Laiku jis liko pramintas "žingeidumas", nes visuomet žingeidavo, klausinėdavo apie brangiausius ir numylėtus varpus.

Vieno tik klausimo jis teklausdavo:

— Kur dingo varpai iš vienuolyno, buvusio prie Komos ežero?

Bet niekas nežinojo. O jis toliaus eidavo.

Vieną dieną atvykęs į pajūrį, dasizinojo iš vieno jūrininko, būk Ereno šalyje randasi nuostabūs varpai: netikėtinas mirtingo žmogaus darbas.

— Tai gal būt mano, — tarė klaidžiotojas. — Plauksiu, ir, tikras esu, jog surasiu.

Jūrininkai manė, kad jis yra nepilno proto ir nenorėjo priimti į laivą. Bet kaip jis visa apsakė jiems, jie jo pasigailėjo.

Po ilgos ir pavojingos kelionės, pavyko jiems pasiekti Sanono įtaką. Paėmę laivelį įrėsi link Limerikos uosto. Artinanties prie puikios, senos pilies, iš tolo pamatė Mergelės Marijos bažnyčios bokštus, kurie, rods, apreiškė jam ką tokio nepaprasto, žavėjančio, stebūklingo, kas pajudino jį prie maldingumo.

Vėjelis švelniai dvelkė, upė nuo saulės spindulių sidabru spindėjo ir iš lėto bangavo, o iš bažnyčios bokštų staiga pasigirdo varpų balsas "Viešpaties Angelas" ir po trigubo skardo ore suvirpėjo malonaus įspūdingo gaudimo muzika. Jūrininkai sustojo besiirę ir klausėsi lyg įkvėpimo apimti, o pražilusio varpininko akys prisipildė laimės ašaromis, nes žinojo, kad surado tai, ko ieškojo. Tame gaudime jis girdėjo dingusių mirusių varpų garsus ir laike kelių minučių jis gyveno laimingą gyvenimą. Jis taip didelio džiaugsmo buvo apimtas, jog negalėjo nei žodžio ištarti; vien tik jo lūpos krutėjo ir, rodės, kartojo "Viešpaties Angelas". Bet ne! Jo širdis tai kalbėjo, lūpos-gi neišdavė jokio balso.

Kuomet jūrininkai pažvelgė į senelį, jis buvo jau miręs. Jo veide apsireiškė maloni laimės ir meilės šypsa, kokios jie niekad nebuvo matę.

Numylėti jo varpai paskambino jam paskutinį "Viešpaties Angelas" ir gausdami nulydėjo jį į laimingos amžinatvės atilsį.

PONO NAKVYNĖ.

Į sodžių atvažiavo ponas ir apsistojo nakvoti pas vieną neturtingą ūkininką. Rytą atsikėlęs ir nusiprausęs, sako mažam ūkininko sūnui:

— Vaikeli, eik paieškok kokį nors rankšluostėlį.

— Kad nėra... nedrąsiai atsakė vaikas.

— Tai kuo-gi jūs šluostotės?— klausia ponas, labai nustebęs.

— Nugi tėtė—rankove, mama sijonu, o aš ir taip nudžiūstu.

PRANAS BARTNIKAS.

L. Vyčių 25 kp., Cleveland, Ohio, narys, energingas darbuotojas. Du metu jis ėjo choro pirmininko pareigas, pereinantis metais ėjo kuopos vice-pirmininko pareigas.

Novos Žibutė.

Liaudies Dailė.

—x—

Nuo žilos senovės žmonijoje yra labai daug užsilikusių dainų, pasakų, patarlių, prietarų, padavimų, burtų ir tt. Senuoliams mirštant, miršta drauge su jais ir brangi Lietuvos praeities medžiaga.

Visa, ką mes čia minime, galima pavadinti tautosaka, arba tiksliau, tautosaka galime pavadinti visa, ką žmogus nusako, pasakoja, dainuoja, kitaip sakant, tą, kas išsilieja iš žmogaus dvasios gilumos arba žmogaus dvasios kūryba. Tą žmogaus dvasios kūrybą ir sudaro labiau žymios ir svarbesnės liaudies pasakos, dainos, patarlės, prietarai ir tt. Be šių minėtųjų galimų nusakyti tautosakinių dalykų, yra ir nenusakomų, pav. įvairios tikybinės ir visuomeninės apeigos, liaudies medicina, prietaringieji darbai arba burtai.

Kaip matome, tautosaka yra kilusi iš gilių

senovės, esant žmonijos kultūrai daug žemesnei, tikint prietarams ir gamtos galybėms. Mūsų bočiai tikėjo į įvairius gamtos apsireiškimus, manydami juos pačius esant dievais, ar bent dievų stebūklais, ar padarais. Toks senuolių tikėjimas sudarė daugybę prietarų, tam tikrų apeigų, pagerbimui dievų, dievaičių.

Be to, kadangi tais laikais žmogus nieko negalėjo veikti nepasitaręs su dievais, bijodamas jų keršto, tai ir tuolaikinėje jų dvasios kūryboje, dainose ir pasakose, yra visur primenama dievai, jų viršgamtinė jėga. Tokių mitologinių tautosakos dalykų pasiliko labai nedaug, bet jie yra begalo įdomūs, jie atvaizduoja tuolaikinio lietuvių pažiūras, jausmus į aną aukštesnįjį pasaulį. Jie atvaizduoja jo tikyba, jo kultūrą ir visą išorinio ir išvidinio pasaulio supratimą.

Laikui bėgant, žmonijai kultūrėjant bei krikščionybei plėtojantis, tie prietarai, apeigos ir kiti įvairūs mitologiniai dalykai nyko. Bet vis dėlto su kaimuriomis vietos dvasiomis ir tradicijomis, su kai-kuriais dievais žmonės negalėjo persiskirti ir jie paliko ligi mūsų laikų (pasakos apie perkūno galingumą; padavimai apie kalną, ežerų dvasias, paparčio žiedo žydėjimą ir jo ieškojimus ir tt.), beveik buvo pirmą kartą padėtyje, labai mažai kultūros tepaliami. Aišku, kultūra ir krikščionybė padarė įtakos į žmogaus dvasios pasaulį į jo kūrybą, ir būtų dar didesnę padariusi, jei žmonės nebūtų taip susigyvenę su tomis apeigomis, su tuo stabmeldišku tikėjimu.

Paskutiniai keli dešimtmečiai žymūs staigiu kultūriniu mokslo pakilimu. Esimas miestuose mokslo įstaigų (aukštesniųjų ir aukštųjų), dar labiau miestelėnus pakelia, žmonės sparčiai kultūrinasi. Kultūra veikdama teigiamai į žmogaus protą, jį lavindama, veikia atvirkščiai ir neigiamai į tautosaką, bendrai į visus mitologinius dalykus. Ekonominėms sąlygoms keičiantis ir vis labiau miestiečiams su kaimiečiais bendraujant, kaimiečiai miestiečių pajuokti ima į burtus, prietarus miestiečio akimis žiūrėti.

Tokią įtaką miestai ir kultūra padarė ne tik į burtus, prietarus, bet ir į dainas, pasakas. Kaimuose galima rasti žmonių, moka daug neužrašytų liaudies dainų arba sustatančių menko turinio dainuškų. Šių dainuškų dažniausia randame seneliuose. Kaip matome, liaudies dailė yra beveik baigianti nykti. Dar liko mano nepaminta liaudies daiktinė dailė (pav. seni kryžiai, savotiško stiliaus namai, nameliai ir daug kitų ranku dirbinių). Šie senoviniai paminklai privalėtų būti bent nufotografuoti, kad vėliau mūsų ateinančioji karta galėtų pažinti taip brangią mūsų gilia senovę. Skubėkime tai daryti, kad nebūtų per vėlu.

Pastabos.

IŠ VYČIŲ GYVENIMO.

— A. Aleksis, L. Vyčių organizacijos Centro pirmininkas, apsigyvena Waterbury, Conn. Buvo pasirijęs važiuoti Vokietijon eitų aukštus muzikos mokslus, bet dėl suirutės ir sukių ekonominių sąlygų esamų dabar visoj Vokietijoje, važiavimą atideda patogesniai laikui.

Apsigyvenus Centro pirmininkui arčiau Rytų, ten, be abejoj, atsiras daugiau judėjimo Vyčių tarpe.

*

— “Vyčio” redakcijoj įvyko atmaina. Atsiskaičius p. Ignui Sakalui, į jo vietą Centro Valdyba pakvietė Matą Zujų, buvusį kelis metus anksčiau “Vyčio” redaktorium.

*

— Centro Valdybos ir naujo redaktoriaus liko sutarta nuo pradžios šių metų “Vytį” leisti punktualiai du numeriu į mėnesį. Be to, “Vytis” didinama skaitoma medžiaga, pailginant ir paplatinant spausdinamąjį šriftą.

Iki šiol visas organizacijos pajamas suimdamo spaustuvės morgičiai. Iš 10 tūkstančių dolerių morgičių dar liko neišmokėta buvusiems spaustuvės savininkams vienas tūkstantis dolerių. Dėl to jau atėjo eilė pastatyti kaip reik organo leidimą.

*

— Kai kurių Chicagos kuopų, ypač 16tos kp., nariai, subruzdavo rinkti “Vyčiui” prenumeratas iš atskiru asmenų — ne Vyčių. Sektinas pavyzdys. “Vytis” iškiltų ir atsistotų ant tvirto pamato, jei kiekvienas narys šiek-tiek jo naudai padirbėtų. Užprenumeruokime “Vytį” savo artimiausiai giminei Lietuvoj ir prikalbinkime, kad tą padarytų pašaliniai — ne Vyčiai. “Vyčio” administracija renkantiems prenumeratas suteikia paruoštas kvitų knygeles. Vyčiai, padirbėkime, o mūsų vardas skambės ir po Lietuvą!

*

— Ateina žinių, kad Brooklyne prasideda naujas Vyčių judėjimas. Ypač gyvai atbunda 41-ma kuopa susilaukus energingų vadų.

IVAIRIOS PASTABOS.

Š. m. sausio 15 dieną sueina vienu metų sukaktuvės nuo paėmimo Klaipėdos. Ši įvykį minėdami, mes atminsime poeto A. Jakšto žodžius: “Viešpaties pranašas tarė: — Kelkitės, kaulai, sudžiūve! Dievas stebūkla padarė, — kyla iš grabo... lietuviai... Broliai, ko žiūrite! Pajėgu turite, laisvės gadynė atėjo! Kilkite, stokite, veikite, kovokite už lietuvių idėją!

Minėdama Klaipėdos paėmimo sukaktuves, lietuvių tauta prisimins Vilnių, kurs laukia išvadavimo.

— Pereitų metų gruodžio 16-tą dieną Kaune įvyko milžiniška protesto demonstracija. Ją surengė Lietuvos universiteto studentai, vadovaujant Ateitininkams ir tautininkams. Jos tikslas — išreiškimas protesto ir pasipiktinimo dėl lenkų uždarymo Švenčionių gimnazijos. Lenkai, norėdami amžinai pavergti Vilnių, vartoja visokias priemones sunaikinimui lietuvių tautai. Dėl to jie sistematingai uždarinėja lietuvių mokyklas, persekioja ne tik mokytojus, bet ir jaunuolius moksleivius. Tokios Golgotos lietuvių tauta nematė nei prieš rusų, nei prieš vokiečių, kokią dabar kenčia pavergtoji tautos dalis Vilniuje.

Mes, lietuvių išėivijos jaunimas, taip pat griežtai protestuojam prieš negirdėtus pasaulio lenkų žiaurumus ir prisiekiam, kad kovosim su visa tauta prieš skriaudėjus.

*

— Su naujų metų pradžia A. L. R. K. Federacija pradeda Kultūros Vajaus prakalbas. Kalbėtojais yra pakviesti gabūs, iškalbūs žmonės: kun. B. Bumša, kun. Daknis, tik ką atvykęs iš Lietuvos, buvęs bolševikijoje, prityręs, kas dedas “proletarų” rojų”, buvęs Vilniuje, prityręs, kaip gyvena lietuvių tautos dalis lenkų užgrobtam krašte, kokie jos troškimai, viltys. Rytinėse kolonijose Kultūros Vajaus prakalbas sakys Dr. K. Pakštas.

Kultūros Vajaus tikslas — surinkti pinigų šelpimui neturtingos moksleivijos čia, Amerikoje, ir Lietuvoje, kuri siekia mokslo.

Dėlto, Kultūros Vajaus reikia remti visomis išgalėmis.

*

— Tarp kitų svečių, atvažiavo du Lietuvos universiteto studentai: K. Marčiulionis, buvęs savanoris kareivis, netekęs kelių rankos pirštų sveikatos kovose su priešais, ir V. Banaitis, buvęs leitenantas, laikinai atleistas eiti aukštą mokslą.

Gaila, kad neatvažiavo kitų srovių, ypač Ateitinių, atstovų. Šiedu studentu yra atstovais “Neo Lituaniais” — tautininkų studentų, t. y. tokių, kurie dėl šiokių ar tokių priežasčių neišsitenka prie dešiniojo — Ateitinių, arba prie kairiojo — socialistų — sparno. Atvažiavimo tikslas — parinkti aukų “Neo Lituaniais” statomam namui. — Neturėdami čia savo srovei palankių žmonių, vargiai pasieks tikslo, kad jis ir gražus.

Iš Centro Raštinės.

Redakcijoj permainos.

Su sausio mėnesio pradžia buv. "Vyčio" redaktoriūs p. Ig. Sakalas atsistatydino. Centro Valdybai kviečiant, sutiko "Vytį" redaguoti org. garbės narys Matas Zujus, buvęs seniau kelis metus "Vyčio" redaktorium.

Organo praeitis ir ateitis.

Po gražaus XI-jo Seimo, mūsų organas lankė narius neregulariai. Aišku, tokia padėtis slopino organizaciją. Tą turėdama mintyje, Centro Valdyba laikė netikėtus posėdžius organo reikale. Organas neišėjo del finansinių kliūčių. Tečiau iš tų vargų jau baigiame išbristi. Spaustu- vės morgičių iš \$10,000.00 liko tik tūkstantis (1,000.00). Sumažinę skolas, šiais metais "Vytį" leisime punktualiai, taip pat, puošime, tobulinsi- me ir didinsime. Iki šiol "Vytį" leidom "vienmarš- kinį", dabar "apvilksime rūbeliais". Be to, nors formato nedidiname, bet praplėčiame į ilgį ir plotį skaitomą medžiagą. Dabar žymiai daugiau bus skaitomos medžiagos.

"Vyčio" redaktoriūs dės pastangų mūsų "Vy- tį" padaryti ne vien tik mūsų organu, bet taip pat, kad jis būtų ir visos Amerikos lietuvių ka- talikų visuomenės žurnalas. "Vyčio" Adminis- Raštininkui rūpės jis laiku ir gražiai išspausdinti.

Kad visa įkūnijus, kas viršui pasakyta, kvie- čiam Vyčių kuopas ir narius: 1) užsimokėti mo- kesčius iš kalno, 2) gauti "Vyčiui" naujų skaity- tojų, 3) parinkti "Vyčiui" skelbimų, 4) "Vyčio" naudai rengti nors po vieną vakarą, 5) kiekvie- nos kuopos rengiamo vakaro duoti "Vyčiui" nors mažą apmokamą skelbimą, 6) visus kuopos spau- dos darbus siųsti "Vyčio" spaustuvėn. Šiuos pra- šymus, rodosi, kiekvienai kuopai lengva atlikti. Jei Vyčiai į tai kreips domės, daugiau susirūpins savais reikalais, tai mums ir mūsų organui per- matoma skaisti ateitis plačioj išeivijos dirvoj. Dirbdami trūsdami lauksime kuopų pritarimo ir pagalbos.

Del pereito Vajaus.

Pereitų metų Vyčių Vajus davė virš tūkstan- čio naujų narių. Kuopos laimėjo dovanas, tik Centras, del finansų krizio, suvėlavo pažadėtas dovanas ištesėti. "Geriau, kad ir vėliau, negu niekad" — sako patarlė. Taip ir mes, nors ir vėlai, bet pažadus išpildysime. Jau didžiausia (pirma) dovana — \$100.00 vertės — Springfiel- do 48-tai kuopai atiduota. Dabar antra dovana

— Victrola — priklauso 11-tai kuopai Home- stead, Pa. Ir jai bus tuoj "surprise".

LIET. VYČIŲ CENTRO RAŠTININKO FINANSŲ ATSKAITA

(Nuo rugpiūčio 15, 1923 m., ligi sausio 1, 1924 m).

PAJAMOS.

Organo Fondas.

Balansas	\$144.10
79 kp. Detroit, Mich.	40.35
97 kp. Akron, Ohio	3.00
90 kp. Harrison, N. J.	22.50
78 kp. Lawrence, Mass.	21.00
47 kp. Waukegan, Ill.	29.75
23 kp. Philadelphia, Pa.	13.25
84 kp. Chicago Heights, Ill.	1.25
2 kp. Lewiston, Me.	21.00
85 kp. Westville, Ill.	2.00
Sugentaitė,	1.50
Kun. F. Kemėšis,	3.00
V. Šileikaitė "Vyčio" prenum.	4.00
F. A. Zaleckas "Vyčio" prenum.	4.00
Viso įėjo	\$166.60

RUGSĖJIS, 1923.

16 kp. Chicago, Ill.	\$24.50
Kun. A. Martinkus	3.00
8 kp. Roseland, Ill.	1.50
25 kp. Cleveland, Ohio	18.80
8 kp. Roseland, Ill.	1.50
K. S. Jonaitis	3.00
61 kp. Paterson, N. J.	12.00
108 kp. Schenectady, N. Y.	33.00
7 kp. Waterbury, Conn.	11.25
18 kp. Cambridge, Mass.	29.50
Viso įėjo	\$138.05

SPALIŲ MĖN.

17 kp. S. Boston, Mass.	\$ 9.75
A. Mikšaitė	2.00
16 kp. Chicago, Ill.	14.25
6 kp. Hartford, Conn.	11.50
A. Sliuziūtė	4.50
85 kp. Westville, Ill.	45.00
82 kp. Gary, Ind.	44.00
17 kp. S. Boston, Mass.	5.25
S. Indrulis "Vyčio" pren. į Liet.	4.00
17 kp. Cambridge, Mass.	75
A. Sliuziūtė	1.50
Viso įėjo	\$142.50

LAPKRITIS MĖN.

26 kp. Worcester, Mass.	\$34.50
17 kp. S. Boston, Mass.	6.25
25 kp. Cleveland, Ohio	18.05
51 kp. Sheboygan, Wis.	13.50
80 kp. St. Louis, Mo.	9.00
13 kp. Chicago, Ill.	6.75
18 kp. Cambridge, Mass. "Vyčio"	
Completas	3.50
35 kp. West Pullman, Ill.	6.00
4 kp. Chicago, Ill.	23.15
7 kp. Waterbury, Conn.	22.75
5 kp. Chicago, Ill.	33.00
48 kp. Springfield, Ill.	25.25
42 kp. New Britain, Conn.	3.50

Murauskas, "Vyčio" prenum.	4.00
Viso įėjo	\$209.20

GRUODIS MĖN.

13 kp. Chicago, Ill.	\$10.50
5 kp. Chicago, Ill.	7.50
13 kp. Chicago, Ill.	6.00
80 kp. St. Louis, Mo.	4.00
35 kp. West Pullman, Ill.	6.00
P. Gritėnas, už "Vyčio" prenum.	5.75
V. Stancikas, už "Vyčio" prenum.	2.65
Viso įėjo	\$ 42,40
Viso įėjo organo Fondan	\$698,75

AUKOS.

Per L. V. XI Seimą.

M. A. Norkūnas	\$ 5.00
N. N.	5.00
N. N.	10.00
Viso aukų	\$ 20.00

PASKOLOS.

L. Vyčių 2 kp. Lewiston, Me.	\$ 20.00
A. Petrulis	500.00
S. Šimulis	100.00
L. Vyčių Chicagos Apskritis	200.00
P. Balčiūnas	50.00

Liet. Vyčių 17 kp. So. Boston, Mass.	50.00
Viso paskolų	\$920.00
Viso pajamų iki sausio 1 d. 1924 m.	\$1,782.85

IŠMOKĖJIMAI.

(Nuo rugpjūčio 15 ligi sausio 1, 1924 m.).

V. Rūkštaliui alga už rugp.	\$ 40.00
V. Rūkštaliui alga už rugsėjį	40.00
Ig. Sakalui alga nuo 7-22-23 ligi 11-4-23	450.00
Viso išmokėta algų	\$530.00

PASKOLOS.

D. Gustaitei, Detroit, Mich.	\$ 25.00
Už morgičius	1,030.00
Kartu paskolos ir morgičio	\$1,055.00

SMULKIOS.

B. Jakaitis (Commission)	\$ 7.00
A. Valonis kelionė į XI Seimą	21.56
V. Rūkštalis kelionė į XI Seimą	25.36
Už p. ženklelių "Vyčio" 12(144) \$10.00	\$10.00
ir Pašto depasitas \$10.00	20.00
Pašto ženklai Centro Raštinėj	5.00
Pašto ženklai "Vyčio" 13(145) ir Centro Raštinėj	12.00
Viso	\$ 90.92
Viso išmokėta	\$1,675.92
Balansas	\$106.93

V. Rūkštalis, Centro Raštininkas.

Jaunimas Lietuvoje.

(NUO MŪSŲ KORESPONDENTŲ).

Upyna. — Iki šiol jaunimas šiame kampelyje miegojo apsvaigintas "baltojo skystimėlio" ir rytų bolševikų supelėjusios dvasios, kurią į tą kraštą parnešė Feliksas Baltrušis (prie bolševikų vadino save: Antanu Žemaičiu), paeina iš čia pat. Tik moksleiviui S. R. pasisekė šiek tiek pabudinti iš to miego keletą jaunuolių (daugiausia mergaites), bet daugelis ir dabar da tebemiega. Pabudusieji susispietė po Pavasarininkų vėliava, kurioje įrašytas kilnus obalsis "Dievui ir Tėvynei". Ir, štai, pirmose susispietimo dienose viešai pradėjo kovoti prieš socialistus, bolševikus ir kitus tėvynės griovikus. Tai pirma obalsio dalis. Antrąją obalsio dalį viešai iškėlė jaunimo savaitę švėsdami ir visi bendrai dalyvaudami bažnytinėse pamaldose. Didelį įspūdį padarė į žmones aplankymas kapų ir pasakytieji klebono J. Ivanausko pamokslai bažnyčioje ir ant kapų, kurie buvo taikinti jaunimui. Nemažą įspūdį padarė ir moksl. S. Kazlausko prakalba iškilmingame susirinkime. Uoliai darbuojasi čia kleb. J. Ivanauskas ir moksl. S. K., kuriems dažnai tenka ir kliūčių sutikti iš Markso paselėjų ir bolševikų. Tikimės, kad su laiku susipras visi jaunuoliai ir visos kliūtys bus nugalėtos. Visa bėda Pavasarininkams, kad knygyno neturi.

Narys.

ATSIŠAUKIMAS.

Brangūs Broliai ir Sesutės Vyčiai!

Šiandien tenka į Jumis, Brangieji, kreipties man visos Upynos kuopos pavasarininkų-ių vardu,

kaipo arčiau pažįstančiam Jumis. Turiu vilties, kad mano atsišaukimą išgirsite ir širdin paimsite.

Mes, Upyniškieji jaunuoliai-ės, dar tik keletas sąvaičių, kaip susispietėm po ta vėliava, kurioje užrašyta "Dievui ir Tėvynei", t. y. į R. L. J. S. "Pavasario" organizaciją. Bet, Broliai ir Sesytės, Vyčiai, man rodos, kad Jums nereikia aiškinti, jog pirmieji žingsniai visados yra sunkūs. Lietuvos jaunimas iki šiol maža tebuvo apsišvietęs, nors ir dabar dar neperdaug yra prasilavinęs.

Mes, keletas jaunuolių, supratę, kad taip negalima gyventi, stojam į darbą ir kovą su tamsa. Bet, kaip tą darbą ir kovą pradėti neturint reikalingų įrankių. Įrankiais čia vadinu knygas ir laikraščius. Knygų ir laikraščių Lietuvoje dabar yra, bet jiems įsigyti reikalinga pinigų, kurių dabar Lietuvoje nedaug galima paimti. Todėl mes, Upyniškieji Pavasarininkai-kės, labai esam nusimine, kad pirmiems mūsų žingsniams nepratomat niekur pajamų. Draugija be knygyno, tai medžiotojas be šautuvo. Neturėdami knygyno, neturim kuo jaunimą uždomauti ir tie patys nariai nustoja paskutinių energijos.

Tad, Brangūs broliai ir Sesytės Vyčiai, ypač Upyniškieji, kurių krūtinėse liepsnoja tėvynės meilė, kurių širdyje užrašytas kilnus obalsis "Dievui ir Tėvynei", vienijantis po viena vėliava Lietuvoje Pavasarininkus ir Amerikoje Vyčius, nepasigailėkite kelių centų užsakymui kuopai katalikiškų laikraščių. Jei kas turi knygų, arba piniginę auką, siųskite šiuo adresu:

Uzynos "Pavasario" Kuopai, Simui Kazlauskui, Užpelkiuose, Luokės paštas, Telšių apskrities. Arba Uzynos "Pavasario" Kuopai, Kun. J. Ivanauskui, Uzynos, Luokės paštas, Telšių apskrities, Lietuva-Lithuania.

Taip-pat, Brangūs Broliai ir Sesutės, nepalikite savo brolių ir sesučių namuose, kuriam neužprenumeruotumėt "Vyčio" ar kito katalikiško laikraščio, nes katalikiškas laikraštis, tai žvaigždėlė prie tiesos.

Su pagarba,
Uzynos "Pavasario" Kuopos Knygininkas,
S. Kazlauskas.

PO LIETUVĄ.

Į viensėdžius išskirstyta šiais metais Lietuvoje 148 kaimai su 40,980 ha žemės. Daugiausiai išskirstyta Biržų apskrity.

Kinematografas tvarko. Nuo gruodžio 15 d. Kaune ir jo apskrity kinematografų savininkai galės demonstruoti tik tokias filmas, kurios bus leistos tam tikros komisijos, iš Švietimo Ministerijos ir visuomenės atstovų. Filmų parašai turės būti aiškūs ir taisyklinga lietuvių kalba rašyti. Parašai kitomis kalbomis leidžiama tik po lietuvišku parašu.

Naujas dienraštis. Nuo gruodžio 15 d. Kaune išeina naujas dienraštis "Rytas". Jį redaguoja p. L. Starkus.

Mirusių skaičius. Per pirmuosius šių metų 9 mėnesius (be Klaipėdos krašto) Lietuvoje mirimų skaičius siekė 21,571. Iš jų 11,189 vyrai ir 10,382 moterys. Per tiek pat laiko 1922 metais mirė 28,771 žmogus. Iš jų 14,448 vyrų ir 13,287 moterys.

Seimas priėmė Biudžetą 1924 metams.

Gruodžio 21 d. 10 val. 30 min. vakaro Seimas trečiuoju skaitymu priėmė Respublikos biudžetą 1924 metams. Pajamų numatyta apie 206 milijonus litų, išlaidų apie 197 milijonus litų. Pajamos praneša išlaidas 9 milijonais litų. Tą sumą atstovas A. Šmulskštys (k. d.) pasiūlė paskirti valdininkų algoms pakelti. Seimas pasiūlymą priėmė.

Seimas visiškai išbraukė.

Seimas gruodžio 21 d., svarstydamas trečiuoju skaitymu Respublikos biudžetą 1924 metams, visiškai išbraukė išlaidas Ministerių be portfelio Žydų Reikalams ir Gudų Reikalams.

Seimo darbų pertrauka.

Paskutinėmis savaitėmis Seimas dirbo labai intensyviai, darydamas po keletą posėdžių per savaitę. Priėmęs Respublikos biudžetą 1924 metams ir keliolika smulkių įstatymų, gruodžio 21 d. pusiau vienuoliktą val. vakaro išsiskirstė visam mėnesiui Kalėdų atostogoms. Susirinkęs sausio 22 dieną.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE.

Rūbai akis okupantams gadina. Linkmenyse, Švenčionių apskr. Penkiolikos metų mergaitė Julė Gosytė iš Pašaminės sodžiaus viešėjo artimam nuo Linkmenų sodžiui. Visų šventųjų dieną nuvyko bažnyčion apsilvokus rankų darbo apsiaustu lietuviškom juostelėm apvestu. Tuoj ją apipuolė policija, ėmė reikalauti dokumentų ir nutempė sargybos stovyklon. Ten vyresnysis pribarė, nutraukė juostos kutelius ir liepė daugiau tokių rūbų nešioti. Apie Sėkmines panašiai vienai mergeitei kas-

nyką ištraukė iš kasų ir grąšė nuvaryti Lukiškin, (Vilniuje kalėjimas).

Pagrobė į savo nagus. Lietuvių prieglaudos Švenčionyse vaikai ir turtas paimta lenkų prieglaudon. Išvažiavus iš Švenčionių trims lietuvių veikėjams, kun. Petroniui, pp. Untuliui ir Butkui, Švenčionių "Rytas" pavedė rūpintis "Ryto" reikalais p. Maldžiūnui.

Grąšina. Kai kurie Vilniaus lietuvių veikėjai gauna įvairių grąšinimų laiškais, pagalios ateina net į namus ir reikalauja pinigų. Kitaip žada skusti lenkų vyriausybei ir gabenti Kaunan. Valdžiai apie tai pranešta ir kai kurie asmenys jau žinomi. Valdžios žygių dar nematyti.

AMERIKOS VYČIŲ CENTRO VALDYBAI.

Kaune 12, XII, 1923.

Malonūs BroLIAI-Sesutės!

Mes lietuviai, gyvenę Tėvynėj Lietuvoj ir Amerikoj, darbuojamės bendroms idėjoms. Vyčiai ir Pavasarininkai—tai tie patys jaunuoliai, jaunuolės, tik juos skiria plačios jūrės. Malonu būtų, kad jie artimai tarp savęs laikytų ryšius ir tie ryšiai eitų kasdien stipryn.

Berods, jau senai planuotas Vyčių ir Pavasarininkų susiartinimas, bet iki šiai dienai jis vis neįvyko. Matydami tą planą geru esant, norėtumėm sekančiais metais pradėti vykinti gyveniman. Tam mes numatome reikalingu, kad:

1) Vyčių Centro Valdyba laikytų artimų ryšių (pasitarimų laiškais) su "Pavasario" Centro Valdyba.

2) Vyčių Apskričių Valdybos laikytų panašius ryšius su Pavasarininkų Apskričių ir Rajonų Valdybomis.

3) Vyčių Kuopų Valdybos irgi turėtų ryšių su Pavasarininkų Kuopų Valdybomis.

4) Vyčiai siuntinėtų Pavasarininkams "Vyti", o Pavasarininkai Vyčiams "Pavasari".

Patiekdami šį sumanymą, prašome Vyčių Centro Valdybos ir-gi išreikšti savo nuomonę. Jeigu su tuo sutiktumėte, tai reiktų jau ir toliau žengti. Bet čia reiktų pirmiau susitarti. Tada jau Centro Valdyboms tarpininkaujant sueitų į pažintį apskričių ir kuopų valdybos. "Pavasario" Sąjungoj yra 28 rajonai-apskričiai, apie 350 kuopų. Tad gal tektų vienai Vyčių kuopai draugauti su dviem "Pavasario" kuopom. Narėtumėm žinoti, kiek yra Vyčių apskričių ir kuopų. Būtų patogiaus žemaičiam Pavasarininkam su tomis Vyčių kuopomis, kame yra daugiau žemaičių, aukštaičiams—su aukštaičiais, suvalkiečiams—su suvalkiečiais. Bet ar tas bus galima, nežinome.

Maloniai laukiame iš Tamstų atsakymo. Gal patieksite ir kitą projektą? Mūsų mintis yra suvesti vienos idejos jaunuolius prie vienybės.

Linkime gilaus pasisekimo Jūsų darbuose ir spausdami Jūsų dešinę pasiliecame.

Prof. Dr. J. Eretas,

“Pavasario” Sąjungos Centro Pirmininkas,

Stud. P. Sūdžius,

Už Reikalų Vedėją.

“Vyčio” Red. prierasas. Dėdami “Pavasario” Centro Valdybos atsišaukimą į Vyčių Centro Valdybą, norime, kad Vyčiai jį pasiskaitytų ir padėtų Centro Valdybai iškeltus sumanymus pravesti gyvenime.

Kas Jaunimo Veikiama.

SO. BOSTON, MASS. Priešmetinis Susirinkimas. —

L. Vyčių 17-tos kp. priešmetinis susirinkimas įvyko gruodžio 30 d. nuosavam kambary. Narių susirinko gana daug. Susirinkimą atidarė pirm. V. Medonis malda. Svarstymai reikalų ėjo gyvai. Susirinkime dalyvavo ir prie kuopos prisirašę įžymus darbuotojas Jonas Červokas, tik ką grįžęs iš Lietuvos. Ten išbuvęs virš pustrėčių metų ir per didesnę dalį laiko ėjęs Kauno “Laisvės” administratoriaus pareigas. Nariai džiaugiasi sulaukę vėl savo tarpan pasišventusio ir energingo darbuotojo. Taip pat prisirašę p-lės J. Balčiūnaitė ir Sinkevičiūtė.

Sekė raportai: Pirm. V. Medonis raportavo apie rengiamą vakarą sausio 13 d. Pranešė, jog partraukė iš Lietuvos už \$5.00 teatralių veikalų, kuriuos kuopa galės ateity suvaizdinti. A. Bendoraitis raportavo, jog rengiamieji lietuviški šokiai subatvakariais esą pasekmingi ir kad svetainė dėl jų užimta iki užgavėnių. Iš pelno nuo šokių užmokėsias kambario randą už visus metus iškalno. Nariai už tokį jo uolų darbavimąsi pagerbė delnų plojimu. P. Milius pranešė, jog savo parvežtas iš Lietuvos knygutes veikalo “Pražydo Nuvytusios Gėlės”, kuris bus vaidinamas, aukaujas kuopai. Jam už tai ir-gi padėkota plojimu.

Sekė naujos valdybos rinkimas. Išrinkta: pirm. Petras Milius, pagelb. — Viktoras Medonis, nut. rašt. liko ta pati M. Karbauskaitė, fin. rašt. — Jonas Červokas, izd. liko tas pats V. T. Savickas, tyarkdariu ir-gi liko tas pats Vincas Valatka, knygu peržiūrėtojais F. A. Zalieckas ir A. Ivaška. Salės komisijon: Antanas Bendoraitis, V. Valatka ir J. Aukštikalnis. Teatralėn komisijon: V. Medonis, U. Vilkiūtė, M. Mikalauškaitė, V. T. Savickas, A. Ivaška. Atletikos bei base-ball'o skyriaus vedėju F. A. Zalieckas; nariais: Pivarūnas, Komičius ir Sanda. Po rinkimų J. Červokas pasakė trumpą prakalbėlę kviedamas visus narius kooperuoti su valdyba vykinant Vyčių idealą. Susirinkimą baigė malda pirm. V. Medonis.

Pramogos. A. Bendoraičio iniciatyva ir rūpesčiu, subatvakariais yra rengiami lietuviški šokiai parapijinėj salėj. Iš pradžių tokių pasekmių nesitikėta. Kitais metais rengiant amerikoniškus šokius, kuopa dažnai nuostolių turėdavo, gi dabar į lietuviškus jaunimo prisirenka tiek, kiek tik salėn gali sueiti. Daugybė privažiuoja iš apylinkių. Visi didžiū pamėgimu šoka “Suktinį”, “Klumpakojį”, “Noriu Miego” ir kitus lietuviškus šokius. Juos pradeda pamylėti ir čia augęs jaunimas. Nors merginoms įžanga veltui, bet kuopai ir pelno lieka.

Kambarys. Kuopa turi išnuomojusi kambarį parapijos name (492 E. Seventh St.) savo susiėjimams ir mažoms pramogoms. Kambarys švariai užlaikomas. Jame ran-

dasi kuopos gana didokas knygynėlis. Jis nuolat yra didinamas naujomis knygomis. Ateinantiems metams liko užprenumeruota “Pavasaris” ir “Ateitis” iš Lietuvos. Pastaruose parapijos feruose kuopa laimėjo J. Masilionio paaukotą gramafoną. Dapirkta naujų rekordų. Dabar nariai susirinkę liuoslaikiais gali čia netik pasiskaityti, pasikalbėti, bet ir muzikos pasiklausyti. Toks kuopos tvarkus stiprėjimas turės patraukti daugiau vietinio jaunimo prie Vyčių organizacijos.

Koresp. Pavaduotojas.

NORWOOD, MASS. — Lietuvos Vyčių 27 kuopa p. m. gruodžio 31 surengė vakarą, kad atsisveikinti Senus, o sutikti Naujus Metus. Kad lauktuvių laikas nebūtų niūrus, buvo išpildytas programos, kuris tęsėsi iki vienuoliktai valandai vakaro. Paskutinė valanda buvo pašvęsta tautiniams žaidimams.

Programas buvo atidarytas Vyčių imnu, kurį dainavo kuopos nariai. Po to buvo išpildyti įvairūs scenos vaizdeliai, daugiausia originalūs, kuriuos patys nariai, programo dalyviai, išgalvojo. Tarpuose buvo šiaip dalykėlių. Jauna svetimtautė mergaitė, Congetta Flower, dainavo itališkai ir angliškai — “O Sole Mio”. Taip pat ir mūsų solistė Elena Keršūtė išpildė keletą dainelių. Dainoms pianu pritarė Apolionija K. Stašaičiūtė. P-lės Viesulaitės, šokikės, pridavė daug įvairumo. “Charlie Chaplin” atvaizdino vietinis juokdarys Kazys Savilionis. Vakaro programo vieną dalį išpildė merginos, o antrą — vaikinai. Programą vedė J. Viesula. Žmonių buvo arti dviejų šimtų.

Vienas peiktinas dalykas, kuris išvedė iš tikrų vėžių vakaro programą, tai vieno asmens netikės pasirodymas. Vyčiai! Mūsų obalsis yra: gyvenam Tautai ir Bažnyčiai! Tad ir žiūrėkime. kad toki dalykai nežemintų mūsų vardo.

Vakaro rengimo komisija buvo šių asmenų: Apolionija K. Stašaičiūtė, Emilija Čekiūtė, Kazys Viesula ir Adomas Šidlauskas.

1924 metams L. Vyčių 27 kuopos valdyba yra tokia: pirm. — Kazys Viesula, vice-pirm. — Alena Keršūtė, nut. rašt. — Emilija Čekiūtė, fin. rašt. — Apolionija K. Stašaičiūtė, izd. — Gabrys Kakanauskas, izdo-glob. — Alena Arbučiūtė ir Genė Čekiūtė, marš. — Adomas Šidlauskas, koresp. — Apolionija K. Stašaičiūtė ir Jonas Puoplis.

Stella Maris.

WATERBURY, CONN. — Gruodžio 30-tą d., L. Vyčių 7-ta kuopa statė komedią — “Avinėlis Nekalčiausis”. Nors oras nelabai gražus buvo, bet vistiek svetainė buvo pilna žmonių. Vaidilos roles atliko gana gerai, publiką prijuokino iki valių. Pertraukose griežė smuiku J. Mažeika ir P. Gluodenis, akompanuojant p-lei O. Andriuškevičiūtei. Taip pat dainavo kelias daineles p-lė A. Žiburiūtė, kuri taip publikai patiko, kad turėjo grįžti du kartų ir pakartoti. Veikalas buvo statytas po J. D. Šaliūno režisūra, kurs daug dirbo dėl vakaro pasisekimo.

Gruodžio 31, kaip ir pereitais metais, L. Vyčių 7-ta kuopa rengė “Užbaigimo Senų Metų” vakarienę. Buvo daug įžymių svečių iš kitų kolonijų.

Vakaro vedėjas buvo J. B. Šaliūnas. Kalbėjo ir gražius linkėjimus išreiškė gerb. kun. J. J. Valantiejus. L. Vyčių 7-tos kuopos dvas. vadovas, kun. V. Karkauskas iš New Haven, Conn. Dr. Navickas iš La Salette, p-lė Barbora Vaškevičiūtė iš Nivark, N. J., Dr. Paulukonis iš New York, J. Janušaitis iš Waterbury, Conn. ir L. Vyčių 7-tos kuopos pirmininkas — J. Mažeika.

Po vakarienės vėl gryžo visi į svetainę ir žaidė. Linkėdami kits kitam linksmų laimingų Naujų Metų, išsikirstė.

K.

MYKOLAS KERBELIS IR LIUDVIKA MATULAITĒ.

Pereitų metų rugsėjo 2-ą dieną Šv. Jurgio bažnyčioj, Detroit, Mich., liko surišti moterystės ryšiu.

Mykolas ir Liudvika Kerbeliai yra darbštūs katalikų visuomenės nariai, Vyčių darbuotojai.

Įvairenybės.

ŽEMĖS DREBĖJIMAI IR AUKOS.

79 metais (po Kristaus)—Vezuvijus (Pompėja ir Gerkulianumas), 30,000 žmonių.

1631 m.—Vezuvijus, žuvo 20,000 žmonių.

1667 m.—Kaukazas, žuvo 80,000 žmonių.

1669 m.—Etna, žuvo 25,000 žmonių.

1693 m.—Sicilija, žuvo 100,000 žmonių.

1703 ir 1731 m.— Japonija (sunaikinta Jedo), žuvo 200,000 žmonių.

1731 m.—Kinija, žuvo 100,000 žmonių.

1755 m.—Lisabonas, žuvo 50,000 žmonių.

1783 m.—Kalabrija, žuvo 100,000 žmonių.

1797 m.—Panama, žuvo 40,000 žmonių.

1868 m.—Peru, žuvo 20,000 žmonių.

1883 m.—Kakatau (Jevoj) žuvo 40,000 žmonių.

1895 m.—Japonija, žuvo 20,000 žmonių.

1902 m.—Mon-Pele (Martinikas), žuvo 32,000 žmonių.

1906 m.—S. Francisco — 1000 žmonių.

1908 m.—Kalabrija ir Sicilija, žuvo 80,000 žmonių.

1923 m.—Etna, žuvo 8,000 žmonių.

1923 m. (rugsėjo 1 d.)—Japonijoje, žuvo 340,000 žm.

KINŲ SIENA.

Garsi pasaulį Kinų siena paskutiniu laiku pradėta ardyti ir iš jos plytų ir akmenų stato namus. Bet kol šia

milžinišką sieną išardys, daug laiko praslinks. Astronomai tvirtina, kad Kinų siena esąs vienintelis žmogaus rankų kūrinys, daiktas, kuris iš mėnulio galima grynai akimi įžiūrėti. Kinų sienos ilgumas su visais jos išsiukimais siekia ligi 3000 kilometrų; sienos apačia siekia ligi 36 pėdų platumo, o viršum—ligi 15 pėdų. Sienos aukštis įvairus: nuo 15 ligi 30 pėdų. Pradžioje buvę ligi 20,000 apsaugos bakštų. Kinų sienoje akmenų esą daugiau, kaip visuose Didžiosios Britanijos mūruose drauge. Padavimuose minima, kad ši paminklų siena, einanti per ištisas kalnų viršūnes, buvusi pastatyta per 15 metų. Kronininkai pasakoja, kad 200 metų prieš Kristų Kinų karalius Huang-Ti pastatęs šią sieną apsiginti nuo šiaurės laukinių giminių. Neskaitant visų valstybės prasikaltėlių, dirbusių statant sieną, dirbė dar 300,000 kariautojų. Kiek tais laikais jos pastatymas kainavęs—nežinoma, bet šių dienų inžinierių apskaitliavimu statant dabar tokią sieną reikėtų 5,000 milijonų svarų sterlingų pinigų (suvirš 20,000 milijonų dolerių).

MŪSŲ MINTYTOJAI.

(Surinkta iš Vydūno veikalų "Apšvietimas" ir "Slaptinga žmogaus didybė").

Apsišviesti, nėra daug mokslo turėti, arba visai gyvenus būti, o tik žmoniškesniu, išmintingesniu pastoti (tapti). Nei gyvenimas, nei mokslas neduoda šviesos. Jie tik tarsi Išminties ugnį kūrena. Vien Išmintis yra tikroji žmogaus šviesa, ji yra žmogaus didybės arba dvasios šviesybė.

Kiekvienam žmogui prigimties yra duotas įpatingas Išminties saikas, o tasai negal būt nei padidinamas nei pamazinamas, vien galima išmokyti juo geriau pasinaudoti.

Išmintis yra liepsna, o prigimtis žvakė. Žvakei esant netinkamai ir šviesa menka. Norint geresnės šviesos turėti, reikia gerinti žvakę. Norint įgauti skalesnę Išmintį, reikia taisyti prigimtį.

Mokslo arba rašto ir šiaip kokio veikalo vertybė vien tame randasi, kad juomi žmoguje žadinamas žmoniškumas.

Retam pareina į omenį: Meluodamas nustoja žmoniškąją savo gyvybę.

Mintis — veiksmo sėkla.

Žmogus stiprių gėrimų vartodamas, žudo savo žmoniškumą, tiesiog veikia prieš gyvenimo tikslą, savyj naikina visa, kas šiek tiek yra iškilus (kilnu). Dar toks kūno apsunkinimas nuodais turi labai toli nusiiekiančias pasekmes.

VIII OLIMPIADA 1924 M.

Ji prasidės Paryžiuje gegužės mėn. ir baigsis liepos pabaigoj. Pirmieji du mėnesiai skiriami bandymams ir paskutinis konkursams.

1924 m. eis visa eilė sportininkų pasaulinių kongresų.

Sportininkai yra susiorganizavę, turi tarptautinį Paryžiuje biūrą (24, boulevard Poissoniere). Biūras tretį metą leidžia savo laikraštėlį, *Bulletin Officiel du Bureau Permenent des Fédérations Internationales Sportives*.

Iš to Biuletinio sužinojome, kad ir Lietuvos sporto lyga yra prisidėjusi prie futbolistų pasaulinės federacijos.

Šiaip-gi, pagal Biuletinį, Lietuva yra ir sporto žvilgsniu atsilikusi nuo kitų, net nuo Latvijos ir Estijos.

Olimpiados metu bus Trokadero rūmuose (Paryžiuje) sporto didelė paroda.

Laukiama, kad ir mūsų sportininkai pajėgs toj Olimpiadoj dalyvauti.

“L. Žinios”.

“VYČIO” NEPIAUSTYSIMĖ.

Išpiaustant kiekvieną numerį skyrium, susidaro nelygumų. Darant kompletą iš neišpiaustytų numerių išėina daug gražesnės knygos.

Be to, išpiaustymas vieniems patinka, o kitiems ne.

Atsiziūrėdami šių priežasčių, “Vytį” siuntinėsimė neišpiaustytą.

“Vyčio” Administracija.

CHICAGOS VYČIŲ KUOPOMS PRANEŠIMAS.

Š. m. sausio 20 dieną, Aušros Vartų par. salėj bus L. Vyčių Chicagos Apskričio metinis susirinkimas. Kuopų atstovai teiksis punktualiai susirinkti. Pradžią — 2-ą val. po pietų.

V A L D Y B A .

Dvasios Vadas — *kun. Ignas Boreišis*,
3553 Dix Ave., Detroit, Mich.

Pirmininkas — *komp. Aleksandras Aleksis*,
46 Congress Ave., Waterbury, Conn.

Vice-Pirmininkas — *Mikas Bagdonas*,
717 W. 18th St., Chicago, Ill.

Raštininkas ir Administratorius —
Vincas Rūkštalis,
4736 So. Wood St., Chicago, Ill.

Izdininkas — *Antanas Valonis*,
2322 W. 22nd Pl., Chicago, Ill.

Iždo Globėjai — *A. Rubliauskaitė*,
309 So. Kildare Ave., Chicago, Ill.

J. Gedminaitė,

1800 S. 11th St., Springfield, Ill.

Redaktorius — *Matas Zujus*,

4736 So. Wood St., Chicago, Ill.

KIEKVIENAS VAIKINAS, KIEKVIENA MERGELE PRIVALO
SKAITYTI IR PLATINTI JAUNIMO LAIKRAŠTĮ

“PAVASARIŲ”

“PAVASARIS” yra įvairiausias, visas jaunimo lavinimo kritis apimęs, laikraštis. Jis turi šiuos skyrius:

Meno—Literatūros—Spaudos skyrių, kur talpinama eilėraščiai apsakymėliai, nurodymai jauniems rašytojams, spaudos naujienos ir tt.

Mokso organizacijos skyriuje rasite jaunimui prieinamų mokslo straipsnių, nurodymų visais organizacijos klausimais.

“Šventoji Ugnis”—seka ir nagrinėja blaivybės abstinencijos reikalus.

Eucharistikos Skyrius—pamaldumo, religijos ir doros gynimo reikalams.

“Kūno kultūra”—gimnastikos ir sporto klausimui populiarinti.

“Pavasaryje” dedama trumpų žinučių iš jaunimo gyvenimo, įvairių balsų—atsiliepimų iš visų gyvenimo sričių.

“Klausimų Dėžutė”—įvairiems klausimams gvildinti.

ĮDOMIAUSIAS IR LINKSMIAUSIAS SKYRIUS TAI

Juokų Krepšelis

kur talpinama juokingų eilėraščių, juokų, juokingų žinių agentūros “Piktos” telegramos, ir tt. Tad visi kas gyvas, jaunuoliai ir jaunuolės užsirašykite patys ir kitus prikabinkite užsirašyt “Pavasarij”!! Kaina: Lietuvoje metams 5 litai, 6 mėn. 2.1.75c, 3 mėn. 1.1.35c. Užsirašykite visiems metams ir užsimokėkit iš karto; tada nerūpės atsiliginimas ir laikraštį gausit kas dvi savaitės paveiksluotą, “Juokų Krepšelyje” su karikatūromis (juokingais-pašaipos piešiniais).

Nė vienam nebus siunčiama, kuris neatsiųs naujo užsakymo. “Pavasaris” bus labai įvairus.

Redakcijos Administracijos adresas:

Kaunas, Ožėskienės g. 12 Nr.

ADMINISTRACIJA.

BROLIAI!

SKAITYKITE IR PLATINKITE MĖNESINĮ MOKSLEIVIŲ
LAIKRAŠTĮ

“ATEITIŲ”

“ATEITIS” duoda įvairių mokslo šakų, tikybos, dailės, lietuvių kalbos, istorijos dalykėlių, mūsų žmonių kūrybos (folkloro) dalykų, recenzijų ir korespondencijų.

“ATEITIS” savo skiltyse deda pasižymėjusių ir jaunųjų mūsų rašytojų raštų raštelių, jų poezijos krislelių.

“ATEITIS” seka lietuvių moksleivių gyvenimą, gindama jų kūno ir dūšios reikalus, stengdamosi apšviesti visą moksleivių gyvenimą, jų vargus ir nelaimes, tobulybės ir ydas.

“ATEITIS” seka ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų moksleivių gyvenimą.

“ATEITIS” dėl savo turinio įvairumo tinka netik moksleiviams ir jaunimui, bet ir kiekvienam susipratusiam lietuviui.

“ATEITIS” eina sąsiuviniais po 64 pusl. kiekvienas.

Turėdami vilties, kad lietuvių visuomenė, o ypač broliai amerikiečiai, kurie tiek daug prisidėjo Tėvynės Lietuvos prikėlimui, mus parems, drąsiai varom pasibrėžtąjį savo darbą toliau. Todėl nuoširdžiai prašome brolių amerikiečių palaikyti mūsų organą ar tai prenumerata, ar aukomis, ar “Ateities” platinimu, arba raštais.

“ATEITIS” kaina metams—20 litų, pusei metų—10 litų.

“ATEITIS” adresas: Lithuania, Kaunas, Ožėskienės g-vė
No. 12.